БҮГҮ ЧҮРТТАРНЫҢ ПРОЛЕТАРИЙЛЕРИ, БАТЫЖЫҢАР!

ШЫН

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязынның Тыва область болгаш Кызыл хоорай комитеттериниң, ажылчы чоннар депутаттарынның область Совединиң органы

1953 чылда үндезилетиннген

1953 ДЕКАБРЬ 1 ВТОРНИК № 233 (2918)

ӨРТЭЭ 20 КОП.

БО ХҮНГҮ СОЛУНДА:

Совет Эвилелинде (1 арын).

СЭКП-ниң Ленинград обкомунуң болгаш хооркомунуң пленуму (1 арын).

Великобританияның элчини сэр Уильям Хэйтерни Г. М. Маленковтуң хүлээп алганы (1 арын).

ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ: **П. Блинов.**—Бүдүрүлгениң ажылын экижидеринге партия организациязы улуг рольду ойнаар ужурлуг (2 арын).

К. Чамьян.—Колхозта хереженнер—улуг күш (2 арын).

В. Натальин.—Пензин камналгазы дээш демиселде (2 арын).

Х. Анчима.—Чонга медицина дузаламчызын үндезини-биле экижидер (2 арын).

А. Станиславский.—Чурт иштиниң курлавырларын калбаа-биле ажыглаар (3 арын).

Редакцияга чагаалар (3 арын).

А. Пронин.—Коломбонуң планы—Мурнуу-Чөөн Азияның чурттарын кулданырының чепсээ (3 арын).

Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң сессиязы (4 арын).

«Йоркшир пост» солунга Хьюлетт Джонсоннуң чагаазы (4 арын).

Көдээ башкы

Бодунуң мораль-политиктиг арыг мөзү-шынарының болгаш бедик культуралының талазы-биле совет школаның башкызы буржуаз шиитилелдиң башкызындан үндезин ылгалдыг. Совет башкы—улустуң башкызы, чуртка культура революциязының улам ыңайгы чечектелиишкининиң чалданыш чок дайынчызы.

Коммунистиг партияга баштаткан совет улус бодунуң идегелдиг келир үези—чаш салгакчыларны кижизидип, өөредириниң хүндүлүг болгаш чаагай херээн башкыга даандырып идегевишаан, ооң мурнунга шынгыы негелдени салып турар.

Совет школаның башкыларының хөй санныг армиязы, ооң иштинде бистиң областың мурнакчы башкылары улус чоннуң ол улуг идегелин, партия болгаш чазаның даалгазын бедик түңнелдиг ажыл, хөй-ниитижи идепкей-биле бадыткадып келгеннер.

Ооң боттуг чижээн Каа-Хем районнуң Бүрен-Хем эге. Чөөн-Хемчик районнуң Чыраа-Бажы чеди чыл школаларының башкылары Е. А. Яковлев, М. М. Оолчукай оларның хөй чылдардагы үре-түңнелдиг ажылының дуржулгазы көргүзүп турар. Олар боттарының эртем-билиин бедидер, ажыл дуржулгазын байлакшыдар дээш соксаал чок ажылдавышаан, башкылаашкынны идея-теоретиктиг болгаш методиктиг бедик деннелге эрттирип, чыл сакында өөреникчилерге ханы, быжыг билиглерни шиңгээттирип, класстан, школадан дашкаар кижизидилге ажылдарын мергежилдии-биле шиитпирлеп турарлар.

Үстүнде башкылар үгле школада өөредилге-кижизидилгелиг ажылга эки түңнелдерни көргүзүп келген эвес, харын көдээде хөй-ниитиниң амыдыралынга база идепкейлиг киржип, массаның ортузунга организакчы, кижизидикчи улуг ажылдарны чорудуп турарлар. Мындыг эки ажылдыг башкылар бисте эвээш эвес. Областың мурнакчы башкыларының ак-сеткилдиг, кызымак ажылын Совет чазак бедии-биле үнелеп, орденнер болгаш медальдар-биле чыл бүрүде шаннап келген.

Ынчалзажок бистиң башкыларыстың аразында чамдык боттарының башкы адын, күрүне мурнунга хүлээлгезин эки билбес, политиктиг болгаш ниити эртемин, ажыл мергежилин өстүрерин оралдашпас, эмыдыралдан чыдып каап чоруур башкылар ам-даа бар. Ылаңгыя Чөөн-Хемчиктиң Ийме чеди чыл, Улуг-Хемниң Хайракан эге школаларында М. Очур, С. Даваа олар элээн хөй чылдарда башкылап келзе-даа, мынчага депшивейн, чылчылда кончуг чавыс түңнелдиг өөредилгени берип, совет башкының нүүрүнге канчап-даа таарышпас, аморальдыг үүлгедиглерни хөй удаа кылып турарлар. Мындыг ат чалаан, алдар чок башкылардан совет школа дүрген хосталып, арыглатынар ужурлуг.

Совет школаның мурнунда салдынган амгы бедик сорулгалар болза, өөредилге-кижизидилгелиг ажылдың чедиишкинниг шиитпирлели дээш ниитилел хөгжүлдезинден бичии-даа хожудавайн, улам бурунгаар чүткүүрүн, политиктиг болгаш ниити билиин, ажыл дуржулгазын соксаал чокка байлакшыдып сайзырангайжыдарын, ажылга харысалгалыг болурун башкы кадрлардан шыңгыы негээр.

Башкы кадрлар, ылаңгыя көдээ башкылар ол бедик негелдениң чогуур деннелинге турзун дээш черчериниң партия, совет организациялары, улус өөредилгезиниң органнары оларга кызымак дузалажыр, оларның-биле хүн-бүрү шыдамык ажылдаар ужурлуг. Башкыларның практиктиг ажылынга контрольду боттандырары-биле кады, оларның ортузунга политик-кижизидилгелиг ажылды күштелдирер, башкы бүрүзүн өөредилгениң кандыг-бир хевиринге ыяавыла хаара тудар болгаш көдээде хөй-ниитиниң амыдыралынга идепкейлиг киириштирер херек.

Башкы кадрларның ажылының чедиишкини оларның материалдыг амыдырал чуртталгазының деннелинден база биче эвес хемчээлдии-биле хамааржыр турбуже, ол чугула айтырыгны шуут-ла херекке албас, башкыларның негелде хомудалдарынга сагыш човангыр эвес, бюрократсыг чорук ылаңгыя Бай-Тайга, Барыын-Хемчик, Улуг-Хем, Өвүр болгаш өске-даа районнарның удуртур организацияларында, садыг ажылдакчыларында ам-даа бар. Бистиң ниитилелдиң эң өртектиг кижилери — башкы кадрларның негелдезинге шак ындыг шын эвес хамаарылганы ам черле шиитпирлии-биле узуткаар өй келген.

Коммунистиг кижизидилгениң, база школаларга эртемнерни башкылаарының нарын болгаш берге айтырыгларын мергежилдии-биле шиитпирлеп турар бистиң мурнакчы башкыларывыстың дуржулгазын өөренип, нептередир ажыл мынчага кандыг-даа боттаныышкынны албайн турары окта таарышпас. Облано, тус-тус районолар, ылаңгыя башкыларның билиг, мергежилин бедидер институт болгаш районнарда педкабинеттер бо айтырыгже ам оза хичээнгей салып, башкыларның практиктиг ажылынга чыгдынган мурнакчы дуржулганы хынамчалыг өөренип, ону бүгү башкыларның ортузунга калбаа-биле нептередир херек.

Бистиң чурттуң социализмден коммунизмче чоорту шилчилгезиниң үезинде баштайгы үш кол негелделериниң бирээзи — ниитилелдиң кежигүннеринге күш болгаш угаан аргаларының бүгү талалыг хөгжүлдезин хандырарының талазы-биле партияның XIX съездизиниң салганы перспективтиг улуг сорулганы чедиишкинниг боттандырары дээш демиселге башкының ролюн өедидери чугула.

Бо талазы-биле ылаңгыя көдээ башкыга улуг хүлээлге оваажыр. Ол үгле бичии уругларның эвес, харын улуг улустуң база кижизидикчизи болган, бодунуң бедик билиглии, культурлуг амыдыралы, төлептиг мөзүү-биле чонга дээре үлегерни көргүскен, партия биле чазактың директиваларын көдээ массага угаадып тайылбырлаан, көдээ ажыл-агый болгаш эртем-политиктиг темаларга лекция, илеткелдерни доктаамал номчаан турарын чедип алыр.

СЭКП-ниң райкомнары болгаш райкүүскомнар башкылар ортузунга ажылды амдан эгелеп боттарының холунга быжыы-биле ап, ону кадрлар-биле ажылдың төвүнге тургусса чогуур.

СЭКП-ниң Ленинград обкомунуң болгаш хооркомунуң пленуму

ЛЕНИНГРАД, ноябрь 28. (СЭТА). СЭКП-ниң Ленинград обкомунуң болгаш хооркомунуң катышкан пленуму чоокта чаа болуп эрткен.

Партия обкомунуң пленуму СЭКП-ниң Ленинград обкомунуң бирги секретары хүлээлгезинден эш В. М. Андриановту хостаан.

Эш Н. Г. Игнатовтуң СЭКП ТК-ның аппарадында ажылче шилчээнибиле холбаштыр, пленум ону СЭКП обкомунуң ийиги секретары болгаш СЭКП-ниң Ленинград хооркомунуң бирги секретары хүлээлгелерден хостаан.

СЭКП-ниң Ленинград обкомунуң бирги секретарынга эш Ф. Р. Козловту, СЭКП-ниң Ленинград обкомунуң ийиги секретарынга эш Г. И. Воробьевту пленум соңгаан.

СЭКП хооркомунуң пленуму СЭКП-ниң Ленинград хооркомунуң бирги секретарынга эш И. К. Замчевскийни соңгаан.

Пленумнуң ажылынга СЭКП ТК-ның секретары эш Н. С. Хрущёв киришкен.

Великобританияның элчини сэр Уильям Хэйтерни Г. М. МАЛЕНКОВТУҢ ХҮЛЭЭП АЛГАНЫ

Бо чылдың ноябрь 28-те ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Г. М. Маленков Великобританияның элчини сэр Уильям Хэйтерни хүлээп алган.

Хүлээп алыышкынга ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министри В. М. Молотов олурушкан.

Совет Эвилелинде

★

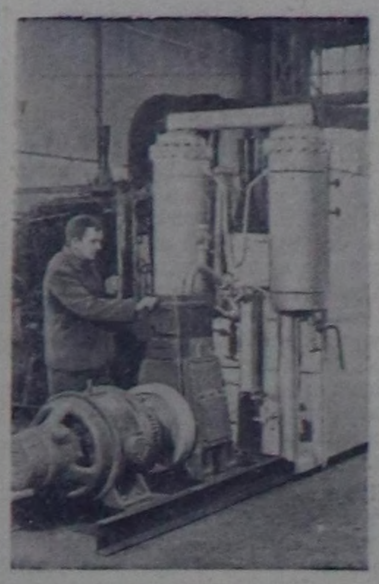

Москва. Көдээ ажыл-агый механизациязының Бүгү-эвилелдиң эртем-шинчилел институдунуң бөлүк эртем ажылдакчылары мал ажылының фермаларынга электри энергиязын болгаш чылыгны тургузарынга хереглетинер «ЛПУ—I» деп бус-биле ажылдаар машинаны кылганнар. Генераторнуң күжү—35 киловатт. Ол чаа машинаны чурттуң колхозтарында болгаш совхозтарында ажыглап эгелээн.

Чурукта: «ЛПУ—I» деп бус-биле ажылдаар машина.

Чуруу **В. Куновтуу** болгаш **В. Янковтуу.** СЭТА-ның пресс-клишези.

★ ★

Москвада литератураның дээди курстары

Чаа өөредилге чылында ССРЭ-ниң совет чогаалчылар Эвилелиниң А. М. Горький аттыг институдунуң чанында литератураның дээди курстары ажытынып турар. Курстарның өөредилге чылы ийи чыл хуусаалыг. Дыннакчыларга үгле совет чогаалчылар Эвилелиниң кежигүннерин хүлээп ап турар. Олар диалектиктиг болгаш төөгү материализмнин, философия төөгүзүн, политэкономияны, марксисчи-ленинчи эстетиканың үндезинин, уран-чүүлдүн, орус болгаш совет литератураның төөгүзүн өөренирлер. ССРЭ-ниң болгаш даштыкы чурттарының улуттарының литературазының талазыбиле тускай бөлүктерни программада киирген. Чогаалчыларның чогаал болгаш литература мергежилиниң айтырыгларынче улуг кичээнгей салдынып турар.

Культураның, эртемниң, техниканың чаа чедиишкиннериниң дугайында лекцияларны дыннакчыларга кылыр болгаш бистиң чуртувустуң алдар-сураглыг кижилери-биле ужуражыышкыннар болур.

Хүлээп алырының комиссиязынга Москваның, Ленинградтың, Украинаның, Белоруссияның, Грузияның, Таджикистанның болгаш өске-даа эвилелдешкен ресбуликаларның чогаалчыларындан он-он билдириишкиннер кирген.

(СЭТА)

МТС-тер—мурнакчы дуржулганы колхозтарга нептередириниң организакчызы

БЕРЕЗОВКА (Одесса области). Украинада Социалистиг Күш-ажылдың Маадыры М. А. Посмитныйның удуртканы Будённый аттыг колхоз хөй адырлыг ажыл-агыйны шын чорударының үнелиг дуржулгазын мөөннеп алган. Т. Г. Шевченко аттыг даянылга-көргүзүглүг МТС, ол көдээ ажыл-агыйның артелин хандырбышаан, станцияның хамаарышкан бүгү зоналарының бүгү колхозтарынга дуржулга тарадырының улуг-улуг ажылдарын чорудуп турар.

МТС-тиң директору П. А. Панковтуң чугаалап турары болза:

—Бистиң машина-трактор станциявыс 13 колхозтарны хандырып турар. МТС-тиң техниктиг чепсеглениишкини үзүктел чокка өзүп турар. Үгле сөөлгү үш чылдарда станцияның машина паркы барык ийи катап көвүдээн. Шөл ажылын 94 хуу чедир механизастаан бис.

Механизаторларның коллективи эртемденнер-биле кады эртемге үндезилеп чорудар ажылдарның планын тус-тус колхозтарга таарыштыр ажылдап кылган. Бо пландан элээн хөй чүүлдерни ам боттандырган.

Чоокта чаа-ла бистиң хөй-хөй көдээ ажыл-агый артельдеривиске чер андарылгазы кыдыра болгаш эвээш удорениелиг турган. Ам Будённый аттыг колхозтуң үлегери-биле бүгүле көдээ ажыл-агый артельдеринде чер андарылгазы ханызы 25—30 сантиметр кылдыр чорутунуп турар.

Бис түр семинарларны эрттиргилеп, мурнакчыларның лекциялар номчулгаларын организастап, Будённый аттыг көдээ ажыл-агый артелинче тараажыларны экскурсияга чоруткулаан бис. Ооң түңнели удтпаанда көзүлген. Бо чылын колхозтарга олуртуп тарыыр культуралардан дөрт муң гектар хире черге тарылганы дөрбелчин-уяланчак кылдыр тарыыр арга-биле чоруткан. Ол чорук олуртуп тарыыр культураларны ажылдап кылырын калбаа-биле механизасчыдар, ону бүгү тарылганы үш катап чорудар арганы берген. Ам харын үгле чаңгыс Будённый аттыг колхозта эвес а база өске-даа бүгү колхозтарда тараа культураларын хана-карактай болгаш кызаа одурулгай тарыыры чижектиг бедик агротехникиг хемчеглерни калбаа-биле хереглеп турар.

Мурнакчы агрономия хемчеглерин нептереткени, бисте бар байлактыг техниканы долузу-биле ажыглааны колхозтарга тараа культураларының дүжүдүн бедидип, дайын мурнундан 2 катап улгаттырган.

Мал чеминиң быжыг суурун тургузары-биле кады МТС хөй чылдарда үнер сигеннериң шөлүн калбартып, одарларны болгаш шынааларны экижидип турар. Үгле бо күзүн безин одарга ийи муң гектар ажыг шөлдү экижиткен бис.

Мал ажылында хөй күш кирер ажылдарны механизастаары калбарган. Үш колхозтарда фермаларның комплексилиг механизациязы бүрүнү-биле доозулган. Сталин аттыг көдээ ажыл-агый артельде хонукта 60 тонна чедир мал чемин болбаазырадып ажылдаар цехтиң тудуу дооступ турар. Мал чеми болбаазырадып ажылдаар машиналарны тургузуп турар. Цехке 70 ажыг электри моторлары безин ажылдаар.

Көдээ ажыл-агыйның эң чаа техниказын калбаа-биле хереглээни, совет агрономияның болгаш чаартыкчыларның дуржулгазының чедиишкиннерин нептереткени, механизаторлар-биле колхозчуларның ажыл-ишчи кады ажылдажылгазы болза, көдээ ажыл-агый артельдерин организас, ажыл-агый талазы-биле улам быжыглаарын хандырып, оларның акша орулгазын көвүдедир арганы берген. 1949 чылда колхозтарның орулгалары төңгүп-ле 6 миллион рубль турган болза, эрткен чылын 21 миллионга чедир бедээн. Бо чылын оон-даа хөй орулгаларны колхозтар алыр деп турар. Колхозчу күш-хүнүнүң акша-биле болгаш натура төлевирлери 2—3 катап өскен.

(СЭТА).

★

Бактериялыг удобрениелернин Киевте заводу хөй санныг нитрагинни кылып турар. Нитрагин дээрге удобрение-дир. Ол боб культураларының он хевирлериниң үрезиннерин ажылдап кылыр. Бир шил нитрагин бир гектар шөлдүң боб культураларының дүжүттүүн 15—25 хуу чедир бедидер. Украинаның колхозтары часкы тарылгага ажыглаары-биле чүс-чүс муң шил нитрагиннерни алыр.

Чурукта: ажылчын М. В. Шупиктиң (мурнуу талазында) белен продукцияларны чорударының мурнунда хынап көрүп турары.

Чуруу **И. ПАПТЫЫ.**

СЭТА-ның пресс-клишези.

Эрте быжар ногааларны өстүреринге белеткелдер

СМОЛЕНСК. Элээн каш районнарның колхозтары эрте быжар ногааларны өстүреринге белеткелдерни калбарты берген. Сафоновская МТС-тиң зоназында колхозтарның хөй нуруузу парниктер олуртур черлерни казып, удобрениелерни белеткеп база сөөртүп турар.

Рославльский районда парниктер тудуушкуну эгелээн. Ол ажылда Рославльская МТС-тиң механизаторлары идепкейлиг киржип, күчүлүг тракторларны, буга казар машиналарны ажыглап турар. «Чаа делегей» колхоз буга казар машиналар-биле парниктер олуртур черлерни каскан. Ооң соонда механизаторлар кыры соокка дона берген ыйгыл черлерде болгаш торфтуг черлерде барганнар. Олар ол черлерде кургадылга бугаларын каскан болгаш балгаш-кустарник андазыннары-биле андарганнар. Чазын колхозчулар маңаа огород тарыырлар.

Ам буга казыкчылары өске колхозтарның база мындыг ажылдарын кылыры-биле чорутканнар.

МТС-тиң машиналары беш колхозтарның парниктер олуртур черлерин каскан.

(СЭТА).

Колхозчулар малдарны садып ап турар

ЕРЕВАН. Армениянның дыка хөй колхозчулары малдарны садып ап турар. Мергинский районнуң Мерги суурунда Сталин аттыг колхозта 85 өг-бүле инектерлиг, шээр малдарлыг болган. Көдээ ажыл-агый артелиниң баштаар чери колхозчуларга дыка хөй мал чемнерин берген. 1954 чылдың чазынында көдээ ажыл-агый артелиниң бүгү кежигүннери хуузунда малдарлыг турары-биле элээн каш аныяк малдарны ол ышкаш тускайлаан.

Сөөлгү бүдүн чартык айның дургузунда Горисский районнуң колхозчулары 500 ажыг мыйыстыг бодэ малдарны болгаш шээр малдарны, Шамжадинский районнуң Товуз суурунуң колхозчулары 400 ажыг малдарны садып алганнар.

Армениянның чамдык колхозтарында инек чок өг-бүлелериниң саны эрткен чылдың бо-ла үезинден чартык катап кызырылган.

(СЭТА).

Запорож область. Мелитопольский районнуң Терпенье суурунда Сталин аттыг көдээ ажыл-агый артелиниң Культура бажыңы ажытынган. Ол Культура бажыңы көрүкчүлер олурар 500 олуттарлыг болгаш библиотекалыг.

Чурукта: Сталин аттыг көдээ ажыл-агый артелиниң Культура бажыныныңчаны.

Чуруу. **А. Красовтуу.** СЭТА-ның пресс-клишези.

Көдээге бажың херекселдериниң садыглаашкыны

Бажың херекселдериниң садыглаашкынын хереглекчилер кооперациязы калбартып турар. Эвилелдиң министерстволарының бүдүрүлгелери келир чылын хереглекчилер кооперациязынга бо чылдан 25 хуу хөй бажың херекселдерин бүдүрүп бээр.

Көдээ садыгда бажың херекселинге чагыг киириниң системазын ам тургускан. Чоннуң хереглелдеринге үндезилеп кылган садыг организацияларының чагыгларын өзугаар районнуң хереглекчилер эвилелдери чурт үлетпүрүнге, тывыш кооперацияларынга азы Центросоюзту дамчыштыр эвилелдиң министерстволарының кол эргелелинге чагыгларны кылып болур.

Дээди сорттуг бажың херекселдеринге сонуургал өзүп турар. Ылаңгыя, көрүнчүктүг гардеробтарны, буфеттерни, ном шкафтарын болгаш еске-даа чүүлдерни чагыры көвүдээн.

(СЭТА).

Колхозтуң культура фондузунуң хереңгилери-биле

КАЗАХ (Азербайджан ССР-де). Казахский районнуң Азизбейли суурунда радио белдири ажыглалда кирген. Ол радио белдири Молотов аттыг колхозтуң культура фондузунуң хөреңгизи-биле тургустунган.

Көдээ ажыл-агый артелиниң эрткен чылгы олча-ажыы 3 миллион рубль ашкан. 100 муң хире рубль культура тургузуушкунунуң фондузунга тускайлатынган. Ол хөренгибиле клубка мебельдерни болгаш музыка херекселдерин садып алган, хову турлагларында библиотекажыгаштарны тургускан. Колхозтуң бо чылгы олча-ажыы 6 миллион хире рубль болган. Культура фондузунга шилчидилге эрткен чылдагызындан бүдүн чартык катап ашкан.

Казахский районнуң суурларында культураның улуг тудугларын чорудуп турар. «Комсомол» болгаш «Сабира» колхозтарда культура бажыңнары ажылдап эгелээн. Культура фондузунуң хөренгилери-биле 20 муң хире номнарны көдээ библиотекалар садып алганнар.

(СЭТА).

Планын күүсеткен

КИЕВ. Украинаның машина-трактор станциялары аңгыс андарылгазының планын күүсеткеннер. Эрткен чылдың бо үезинге бодаарга барык-ла 2 миллион гектар хөй чазын чажып тарыыр чер андартынган. Бүгү шөлдүн 60 хире хуузу 25—30 сантиметр чедир ханы кылдыр андартынган.

(СЭТА).

ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ

Бүдүрүлгениң ажылын экижидеринге партия организациязы улуг рольду ойнаар ужурлуг

Коммунистиг партияның болгаш Совет чазактың салып турары чугула сорулгаларынга сорук кирген Шагаан-Арыг промкомбинаттың хөй-хөй ажылчыннары бүдүрүлге онаалдазын күүседир дээш демисежип турарлар. Олар социалистиг чарышты улам бедик көдүреринин, күрүне планнарын күүседир болгаш ажыр күүседириниң, сан болгаш шынар талазы-биле көргүзүглерни бедидериниң сорулгаларын эки медереп билип турар. Мурнакчылар Шелеповтуң, Князевтиң, Маркеловтуң, Прудниковтуң аттары коллективте сураглыг.

Бир эвес администрация чери, партия эге организациязы массаның күш-ажылчы идепкейин ёзулуг удурткан, мурнакчы ажылчыннарның дуржулгазын нептеткен болза, бүдүрүлгениң чедиишкиннери дыка бедик турар ийик. Комбинат ниитизи-биле багай ажылдап турар. Баштайгы чартык чылдың иштинде планныг онаалда ай-айы-биле күүсетинмээн, кылыгларның шынары куду. Бо чылдың 10 айларының продукциязын үндүрер талазы-биле план күүсетинмээн.

Комбинаттың хожудап турарының чылдагааны үдел?

Ажылчыннарга таарымчалыг байдал тургустунмаан. Чижээ, сапог идик кылыр цехти ап көрээли. Ол кончуг тыпкыш, ажылга таарымча чок. Ажылчыннарның ажылдаар черлери чаагайжытынмаан, чепсек-херекселдер шуут чок. Эң чугула үүл—суг изидип алыр плита безин чок. Ооң уламындан план күүсетинмейн келген, ажылдың шынары кончуг куду. Чагыг ээлери улуу-биле хомудап, харын-даа чамдыкта ол цехке үве кылдырарындан ойталап турган.

Бичии ынай өрээлде дааранар цехти тургускан. Ында 5 дааранар машиналар мыгырталган. Олар үрелик, септетинмээн, таптыг таарыштырып тургустунмаан. Хендир чок ужурундан ажылчыннар анаа олурар таварылгалар база бар. Бо четпестерни доп-дораан чайладыр аргалар комбинатта бар, ында тускай эртемниг кижилер хөй. Сөөлгү үеде кылыгларның шынары дыка кудулаан.

Күш-ажылдың шын организациязын, социалистиг чарыштың калбарыышкынын чедип алган турган болза, комбинаттың коллективи ол четпестерге таварышпас турган. Чогуур байдалды тургузар дугайында администрация чери сагыш салбаан. Комбинатта партия эге организациязы бүдүрүлгениң ажылынга партийжи удуртулганы кошкаткан.

Партия эге организациязының чорудуп турары политиктиг болгаш ажыл-агый ажылдарын шын холбаштырарының чугула негелдези болза, администрация чериниң ажыл-агый ажыл-чорудулгазынга контрольду боттандырары болур. Администрация чериниң ажыл-чорудулгазынга контроль болза, чүнүн-даа мурнунда, болдунуп болур частырыгларны баш удур сагындырары, бүдүрүлгениң кайы-бир адырының хожудап турарының чылдагаанын чогуур өйүнде илередип тывары болгаш четпестерни дүрген узуткаарының, бүдүрүлгениң мурнунда салдынган сорулгаларны чедиишкинниг шиитпирлээриниң талазы-биле хемчегларни алыры болур.

Бо кол сорулганы Шагаан-Арыг промкомбинатта партия эге организациязы багай күүседип турар. Коммунистер болгаш партия эге организациязының секретары эш Сорокин бүдүрүлгеде четпестерни эки билир болгаш ол четпестер-биле эптежип олурар.

Күш-ажылдың организациязы багайын ажылчыннар чаңгыс удаа эвес сагындырган. Разрядтар кашкаш чылдар иштинде эде көрдүнмээн. Ажылчыннар доктааткан өртекти багай билирлер, нарядтарны багай тургузуп турар. Ында кылыгны белеткээриниң үези болгаш өртээ тодаратынмаан. Коллективтиң ниити хуралын чыылдырбаандан бээр элээн каш айлар эрткен, четпестер дугайын, оларны узуткаарын чугаалажыры ынчаар кызыгаарлатынган. А партия организациязы чогуур корум-чурумну тургузарын чедип албаан.

Социалистиг чарыш организастатынмаан. Сапог идик даараар цехтиң коллективи хүлээлге безин албаан. Ажылчыннар сорук кириишкин чок ажылдап турар. Дааранар цехте хуунуң бот-хүлээлгелери бар, ынчалзажок оларны местком даргазы шыгжап алган чыдар. Ону хынавас-даа, түңнелин үндүрбес-даа болуп турар. Чарышты кым-даа удуртпайн турар. Хүндүлел самбыразынга мурнакчыларны киирбестээн.

Қышкы байдалдың ажылынга бүдүрүлгениң белеткели кончуг багай. Сапог даараар цехтиң турар чери кышка белеткетинмээн. Ооң ханалары штукатуралатынмаан, соңгалары чылыглатынмаан, плиталар қылдынмаан.

Бо бүгү партия организациязының организастыг, партийжи-политиктиг ажылының куду деннелдиби-биле холбашкан. Эге организацияның ажыл планы чок, партия хуралдары кончуг ховар болуп турар. Болган хуралдарга хөй кезиинде-ле партия райкомунуң сүмелээн айтырыгларын, пленумнар доктаалдарын чугаалажыры-биле кызыгаарлатынып, оларны бүдүрүлгениң амыдыралынга холбаштырбайн турар. Бүдүрүлгениң ажылчыннарының ортузунда политиктиг кижизидилге ажылы, беседалар болгаш солунсеткүүлдер номчулгалары кончуг сула. Культур-массалыг ажылдарны организастаарынче комсомол, профэвилел организацияларын партия организациязы углап баштаваан.

Районда карачаңгыс бүдүрүлге чериниң ажылы мындыг четпес болуп, ында партия организациязы ооң мурнунда салдынган сорулганы күүсетпейн турда, СЭКП райкому, ооң партия, профэвилел, комсомол организацияларының килдизи эскербейн турары канчап-даа таарышпас.

П. БЛИНОВ.

Москва. ССРЭ-ниң улустуң артистери К. С. Станиславский болгаш В. И. Немирович-Данченко аттыг театрының сценазынга Болгарияның күрүнениң балет болгаш опера театры бодунуң эң эки шиилери: амгы үениң болгар композитору Любомир Пипковтуң улустун-маадырлыг «Момчил» деп операзын, болгар композитор А. Райчевтиң «Хайдуцы» деп баледин, Мусоргскийнин «Борис Годунов» база Глинканың «Иван Сусанин» деп операларын гастроль спектакльдеринге көргүскен.

Чурукта: Мусоргскийнин «Борис Годунов» деп операзының 3-кү көргүзүүнүң сценазы. Рольдарда ойнап турарлар: Борис Годунов—улустуң артизи, Димитровчу шаннадың лауреады Христо Брымбаров болгаш Бористиң уруу Ксения—Юлия Кираджиева.

Чуруу **В. Соболевтуу.**

СЭТА-ның пресслишези.

КОЛХОЗТА ХЕРЭЭЖЕННЕР — УЛУГ КҮШ

Бистиң чуртувуста херээжен чон ажыл-агый, культура тургузуушкунунуң, хөй-ниитининиң ажылынын идепкейлиг киржикчилери болуп турар. Көдээ херээженнерниң күш-ажылын колхозчу амыдырал алдарын, улуг бүдүрүкчү чоруктун херээ болдурган.

Тес-Хем районунуң Калинин аттыг колхозтуң ажылчы херээженнери колхоз бүдүрүлгезинде киржип, ниитиниң херээ дээш кызымаккай ажылдап турарлар. 40 херээженнер колхоз тудуунда, 60 кижи мал ажылында доктаамал ажылдап турар. Ол ышкаш колхоз бүдүрүлгезиниң өске-даа адырларында киржип турар. Оларның иштинден мурнакчыларның саны өзүп турар.

Сүт-бараан фермазының эргелекчизи эш Мындырыя 436 күш-хүнүн ажылдап алган. Хой кадарчызы Оюу Ольга 286 хойлардан 336 хураганнарны, иниек кадарчызы Д. Чолдак 32 инектен 32 бызааны менди ажаап алган.

Ооң-биле кады колхоз бүдүрүлгезинге херээженнерниң киржилгезиниң талазы-биле чамдык четпестер база бар. Күш-ажыл кылып шыдаар 154 херээженнерден III кварталда чүгле 46 кижи күш-хүнүнүн минимумун күүсеткен. 22 кижи шуут ажылдаваан. Ындыглар болза, И. Симчитмаа, Севильбаа, У. Өңгербен, Көгүш, Долгар Б. болгаш ооңдаа өскелер болур.

Бир эвес колхозта херээженнер бөлүү (организакчызы эш Чурукпан) бодунуң ажылын салдынган негелдеге дүүштүр тургузуп, херээжен чоннуң ортузунга политик-кижизидилгелиг, организас-массалыг ажылды күштелдирген болза, ол четпес чорук турбас ийик. Херээженнер бөлүү кончуг сула ажылдап турар. Колхозчу херээженнер ортузунда социалистиг чарыш, бот хүлээлгелер чок.

Херээженнерниң билиг медерели чавыс, кижизидилге ажылы багай. Колхозта бижик билбес 50 херээженнер кайда-даа өөренмейн турар. Мурнакчыларның дуржулгазын нептередири, агротехниктиг өөредилгеже херээженнерни хаара тудары чорутунмаан. Күш-хүнүнүн минимумун күүсетпес, колхоз бүдүрүлгезинге шуут ажылдавас, корум-чурум үрээр кижилерни херээженнер чөвүлели хемчег албайн келген.

Колхозтуң баштаар чери, херээженнер чөвүлели херээженнерни күш-ажылче бүрүн кириштирериннге кичээнгейни кошкак салып, чогуур байдалды тургуспайн келген. Колхозта уруглар яслизи ам-даа чок.

Колхозчу херээженнер колхоз бүдүрүлгезинге киржирин, оларның ортузунга организас-массалыг, кижизидилге ажылдарын чедип алыры чугула.

К. ЧАМЬЯН.

Жданов аттыг колхозта

Сүт-Хөл районнуң Алдан-Маадыр сумузунда Жданов аттыг көдээ ажыл-агый артелиниң малчыннары кыштаг септелгезин чогуур үезинде шынарлыг дооскаш, колхозтуң ниити хуралының шиитпирин ёзугаар улуг бода малды 9 кезек, шээр малды 12 кезек кылдыр үскүлээн. Ноябрь 10-дан 17-ге чедир кыштаг байдалынче чедиишкинниг шилчээн. Малдың кышкы одарладыышкыны план ёзугаар чедиишкинниг чоруп турар.

• • •

Колхозта партияның кежээки политшколазы элээн эки организастатынган. Политбөлгүмнүң бирги чылында 13 кижи, ийиги чылында 17 кижи өөренип турар. Ол бөлгүмнериниң пропагандистери эштер Дадар-оол болгаш Херлиг-оол олар кичээлге эки белеткенип, политбөлгүмнериниң ажылын организастыг удуртуп турарындан оларның дыңнакчылары улуг сонуургал-биле өөренип турар.

О. ЧҮЛЬДҮМ.

Бензин камналгазы дээш демиселде

Кызылдың автотранспорт конторазының чолаачылары болгаш септекчилери октябрь мурнунуң социалистиг чарыжынга чедип алган чедиишкинин быжыглавышаан, күш-ажылга чаа чедиишкиннерни чедип ап, Совет Конституцияның хүнүнге белектиг ужуражыр дээш бедик хүлээлгелерни алгаш, эрестиг күүсеткеннер.

Бүдүрүлгениң онаалдазын токарь эштер Коваленко, Сенкевич, моторист эш Баранов болгаш электрик эш Сухинин эрестиг күүседип, түңнелди көргүскеннер.

Кызылдың автотранспорт конторазының коллективи 10 айларның чүк сөөртүлгезиниң планын 128,1 хуу күүсетпишаан, дыка хөй бензинни камнап алганнар. Күш-ажылдың бедик бүдүрүкчүлүүнүн түңнелинде чолаачылар эштер Комбуй-оол, Мартыненко, Дериглазов, Бухтуев болгаш оон-даа өскелер улуг камналганы чедип алганнар. Бо камналга автотранспорт конторазының карбюраторщиги эш Субочевтуң ачызы-биле чедип алдынган.

Машинаны ажылдадып турда, кывар чүүлдүң чарыгдалы хөй чылдагааннардан болур. Чүл дээрге, күш дамчыдыкчызы, кывыышкын системазы, чорудулганың кезектери, шимчедикчи ындыг механизмнериниң ажылдаарындан хамааржыр. Эң-не кол чугула кезек болза, карбюратор болур. Ынчангаш карбюраторну эки септээри ужур-дузалыг.

АТК-ның автобус чолаачызы Георгий Субочев база бир тускай эртемни чедип алырын шиитпирлеп алган, ооң дилээн администрация чери хандырган, ынчангаш ол автомобиль паркының карбюраторларын ийи чылда септеп турар. Бодунуң кызымаккайы-биле болгаш бодунуң херээнге сонуургалдыындан ол тускай эртемни эки шингээдип алган.

Ам Субочев «ГАЗ—51» деп автомашиналарга тургузар К—22Г деп карбюраторларны септеп кылып турар болгаш ооң шын ажылдаарын таарыштырып турарындан машинаны ажылдадырынга эки түңнелди көргүзүп турар.

Эш Субочев чолаачылар ортузунда улуг хүндүлелди чаалап алган. Чолаачылар бензин чарыгдалы көвүдей бээрге, дораан-на эш Субочевтан арга-сүме ап турарлар.

Георгий Субочев бүдүрүлге квалификациязын улам сайзырангайжыдып, бодунуң кызымаккай күш-ажылы-биле сөөртүлге планын ажыр күүседириниге болгаш кывар үүлдү камнаарынга АТК-ның чолаачыларының коллективинге дузалажып турар.

В. НАТАЛЬИН.

Көдээ Советтериниң социалистиг чарыжының түңнели

Каа-Хем районнуң ажылчы чоннар депутаттарының Совединиң күүсекчи комитеди көдээ болгаш суур Советтериниң бо чылдың III кварталында социалистиг чарыжының түңнелин үндүрген. Эң эки көргүзүглерни Ильинка, Бүрен-Хем көдээ Советтери чедип алган.

Ильинка көдээ Советтиң организас-массалыг ажылы экижээн. Ол 9 сессияларны, хамаатыларның 7 ниити хуралдарын бо чылын эрттирген, ол ышкаш 25 аас-биле база 19 бижик-биле негелде-хомудалдарны чогуур өйүнде шиитпирлээн. Ажылчы чоннар ортузунга политик-кижизидилгелиг ажылды экижидип, 44 лекцияларны, 12 илеткелдерни чонга номчуурун организастаан, 72 агитхуудустарны үндүрген.

Ильинка көдээ Советтиң девискээринде турар «Тиилелге» болгаш «Большевик» колхозтар күрүне мурнунга ыяавыла дужаалда онаалдазын, тараа ажаап алыышкынын, күскү чер аңдарылгазын, мал чемнериниң белеткелин эки чоруткан. Келир чылдың дүжүдүнге үрезиннер уруушкунун күүседип алган. Ол колхозтар ниитининиң малының баш санының өзүлдезиниң планын колдуунда ажыр күүсеткеннер.

Ол бүгү көдээ Советтиң депутаттарының, активчилериниң кызымаккай организакчы болгаш массалыг ажылдарының түңнели болур. Ындыг янзылыг чедиишкиннерни Бүрен-Хем көдээ Совет база чедип алган.

Шынаа, Чыргаланды, Сарыг-Сеп көдээ Советтери, Эми суур Соведи боттарының хүлээлгелерин четпес күүсеткени илерээн. Ол Советтериниң ажылын чогуур деннелге тургузарының талазы-биле тодаргай шиитпирни райкүүском үндүрген.

Я. ДОРЖУ.

Чонга медицина дузаламчызын үндезини-биле экижидер

Бистиң партиявыстың болгаш чазаавыстың хүн-бүрүдеги сагыш салыышкынының, көргүзүп келген материал-техниктиг дузаламчызының ачызында совет кижилериниң кадыкшылын быжыглаарының херээнге областың кадык камгалал органнары, оларның чер-черде эмнелге-профилактиктиг албан черлери биче эвес чедиишкиннерни чедип ап шыдаан.

Ажылчы чоннуң кадыкшылга хереглелериниң акшаландырылгазы чыл келген тудум-на чайгылыш чок өзүп турар. Бо чылын бистиң областың кадык камгалалының хереглелдеринге чурт бюджединден 21571,8 муң түкнүг рубльди чарыгдаары көрдүнген. Ол хөй түкнүг күрүне дөзевилелдери областа кадыкшылга болгаш эмнелге-профилактиктиг черлериниң четкилерин улам калбартырынга улуг идигни берген.

Ам областа эмнелгелериниң, ооң ажылдакчы кадрларының саны дыка көвүдээн. Областа 18 эпидемияга удур санитар станциялары, 5 диспансерлер, 112 фельдшер-акушер пунктулары, 12 эмнелге амбулаториялар болгаш медицинаның ооңдаа өске хөй-хөй албан черлери ажылдап турар. 1954 чылда Каа-Хем районнуң Бельбей суурга хөй орунныг туберкулёз аарынга удур областың уруглар эмнелгези, Таңды районнуң Балгазын хадызынга 160 орунныг эмнелгеге таарыштынган тускай школа ажыттынар.

Областың төп эмнелгези—Кызылдың хоорай эмнелгези хоорайның үлетпүр бүдүрүлге черлериниң ажылчын, албан-хаакчыттарын, школачыларны болгаш өске-даа чурттакчы чонга диспансерлиг метод-биле эмчи дузазын чедирип турар апарган.

Ол ышкаш Кызыл хоорайда херээженнериниң божуур бажынын, эмнелге ажылдакчыларынга 8 квартиралыг чуртталга бажыңнарын, а областың алды районнарында ийи квартиралыг чуртталга бажыңнарын тудуп турар.

Элээн хөй эмнелге черлери эргежок чугула аппаратура, дериг-херекселдер болгаш препараттар-биле чедиштир, хандырынган. Хоорай, көдээниң ажыл-ишчилеринге совет медицинаның дузаламчызын чедирер талазы-биле ак-сеткилдиг, шынчы бараан болуп турар медицинаның хөй-хөй мурнакчылары—эмчилериниң, ортумак эртемниг медицина кадрларының саны бисте эвээш эвес.

Олар культурлуг, кадык чуртталганы тудуп тургузар талазы-биле чонга кижизидилгелиг саңдарны чедирип турарлар. Медицина ажылдакчыларының иштинде область Совединиң депутады, Чөөн-Хемчик район эмнелгезиниң диш эмчизи Л. Я. Москвина, вендиспансерниң кол эмчизи Н. Н. Зверева, областың не-чаш бажыңының кол эмчизи А. П. Леонтьева, Кызыл хоорай поликлиниказының фельдшери А. Н. Доржу, Эрзин районнуң Сталин аттыг колхозта эмнелге салбырының эргелекчизи фельдшер А. А. Орешкова, Тожу районнуң Тоора-Хем эмнелгезиниң медсестразы Е. И. Жердинская, Таңды районнуң Кочетовка суурда эмнелге салбырының эргелекчизи А. А. Чернобровкин, Каа-Хем районнуң Сарыг-Сеп аптеказының ажылдакчызы М. И. Воронкова, Кызылда контроль-аналитиктиг лабораторияның ажылдакчызы Г. В. Сорокина дээн ышкаш улус чоннуң хүндүткелин, изиг ынакшылын боттарынга чаалап шыдаан, кижилериниң кадыкшылы дээш ак-сеткилдии-биле бараан болуп турарлар бисте хөй. Медицина ажылдакчыларының бо чылдагы үшкү область съездизиниң шиитпирлерин күүседир дээш демисешпишаан областың эмнелге-профилактиктиг албан черлери боттарының ажылын элээн экижиткен.

Ынчалзажок ажылчы чоннуң кадык камгалалында бар чедиишкиннер-биле чергелештир четпестер амдаа эвээш эвес.

Чер-черде медицина албан черлеринге удуртулганы облкүүскомнуң кадык камгалал килдизи окта четпес хандырып турар. Ол килдистиң талазындан районнар төптеринде болгаш көдээ эмнелге салбырларында ажылдап турар аныяк специалистерге практиктиг дузаны көргүспейн, оларның ажылынга контрольду боттандырбайн, негелдени кошкак салып турар.

Чамдык медицина ажылдакчыларының талазында негелдеге дыңнангыр эвес, аарыг кижилерни хамаанчок көөр чоруктар хаая эвес. Мооң чижээнге Кызылдың поликлиниказы хамааржыр. 1953 чылдың февральда Кызылдың горпо ажылдакчызы Ковалева эмчи дузаламчызын хереглээш, поликлиникага баарга, регистратура чери хүлээп алыышкын төнген дээш аңаа дуза чедирбээн. Бо чылдың июньда ол-ла Ковалеваның ийи харлыг уруу аараан. Эмчиниң дүрген дузазын хереглеп, дилег кылырга, дүрген дуза чедирер черниң ажылдакчылары «уруглар эмнээри бистиң херээвис эвес» деп харыылааш, тоовайн барган. Чүгле үстүкү органнарның киржилгези-биле аңаа дүрген дузаны көргүскен.

Ол ышкаш хамааты О. Сандан бо чылдың октябрь 5-те Кызыл эмнелгезиниң рентген кабинединге шинчидери-биле келгеш, чүгле ол айның 20-де арай боорда кирген.

Областа эмнелге тудугларының темпизи кончуг оожум чоруп турар. Ылаңгыя Тес-Хемниң Самагалдай район эмнелгезин калбартырынга улуг эвес күштер болгаш хөренги негетинер турбуже, райкүүскомнуң олче кичээнгей салбааны-биле ийи чыл мурнунда эгелээн тудуг ам-даа доозулбаан. Шак ындыг дөстүнчүр аажок байдал Улуг-Хем, Бай-Тайга районнарда база бар.

Медицина кадрларының материалдыг амыдырал чурталгазын тооп көрбес, бюрократсыг чорук кайдадаа бар. Чижээ, Таңдының райкүүскому медицина ажылдакчыларының негелделериниче кичээнгей салбайн келгени-биле ол районнуң Кочетовка суурунда эмнелге салбырының ажылдакчылары эштер Чернобровкин, Пономарёва олар ийи ай ажыг үениң дургузунда шалыныр албайн келгеннер.

Чогум кайда-ла райкүүскомнар, көдээ Советтер ажылчы чоннуң кадыкшылын камгалаарының айтырыынче четпес кичээнгей салып турар болдур, ында херектиң байдалы өөгенчиг болуп турар.

Партия райкомнары, райкүүскомнар эмнелге черлериниң ажылынга контрольду шынгыырадыр, аңаа практиктиг дузаны чедирер, хүн бүрүнүң боттуг удуртулгазын күштелдирер ужурлуглар. Медицина ажылдакчыларының чурталга бажыңнарын, эмнелге черлериниң тудугларын, чогуур хуусаазында доозар хемчегларни Кызыл хоорай Совединиң күүскому, райкүүскомнар ссңгаарладыышкын чокка шиитпирлээр хүлээлгелиглер. Шагаан-Арыгда, Кызыл-Мажалыкта, Сарыг-Булунда вендиспансер бажыңнарының тудуун 1954 чылдың январь 1-ден эрттирбейн дооскаш, ажыглалга кирген турарын хандырза чогуур.

Областың кадык камгалал килдизи, райкүүскомнар көдээ черлерде эмнелге салбырларын шыырак кадрлар-биле четчелеп хандырар, ылаңгыя колхозчу чонга медицина дузаламчызын улам чоокшуладыр дугайында шиитпирлиг хемчеглерни алыр ужурлуг.

Ажылчы чоннуң кадыкшылын улам экижидер талазы-биле партияның XIX съездизиниң төөгүлүг шиитпирлерин обласка чедиишкиниг боттандырары-биле чер-черниң партия, совет органнары кадык камгалал органнарының ажылының удуртулгазын боттарының холунга ап, чонга медицина дузаламчызын күштелдирер, эмнелге черлериниң материал-техниктиг суурун быжыглаар дээш, оларның ажылдакчыларынга кызымак дузалашса чогуур.

Кызыл хоорайга (көдээ районуби-биле катай санаарга), Бии-Хем, Каа-Хем, Таңды, Улуг-Хем, Чөөн-Хемчик, Барыын-Хемчик, Тес-Хем районнарга чурттакчы чонга диспансерлиг медицина дузаламчызын чоокку хуусаада эгелээр херек. Үстүнде районнарның төп эмнелгелеринге рентген аппараттарын, клиникодиагностуг лабораторияларны, диш эмнээр кабинеттерни тургузарын, а Эрзин, Сүт-Хөл районнарга хирургия салбырларын ажыдарын хандырар.

Областың аптека эргелели эргежок чугула дериглиг акушер сумкалар, медицинаның янзы-бүрү эмнелге херекселдери болгаш шарыыр материалдар-биле чер-черде эмнелге салбырларын үзүктел чок хандырар хүлээлгелиг. Санитар-гигиенаның бараанарын аптекаларга хөйү-биле мөөннеп, ол талазы-биле чоннуң негелделерин кичээнгейлиг өөренип көөрү чугула.

Районнар төптеринде эмнелге черлериниң күжү-биле МТС-тер, совхозтар ажылдакчыларынга чоокку үеде кадык шинчилгезин организастаар, илерээн аарыгларны баш удур экиртип эмнээриниң талазы-биле райкүүскомнар, суур, суму Советтери медицина албан черлеринге боттуг дузалажыр хүлээлгелиглер.

Көдээ Советтер, райкүүскомнар мал фермаларында ажыл-ишчилерге эмнелге дузаламчызын чөп организастаар, санитар-гигиенаның пропагандазын калбартыр, тус-тус аарыгларга удур профилактиктиг хемчеглерни күштелдирер талазы-биле медицина ажылдакчыларының мурнунга шыңгыы негелдени тургузар болза чогуур.

Көдээде эмнелге салбырлары чонга медицина дузаламчызын үзүктел чок көргүзүп шыдаар болзун дээш оларны оран-суурунуң септелгезинче, одалга, чыыткызының хандырылгазынче доктаамал кичээнгейни салыр херек.

Медицина ажылдакчыларының тускай эртемин, дуржулгазын болгаш ажылга харыысалгазын бедидери-биле оларның ортузунга политиктиг ажылды күштелдирип, совет медицинаның сөөлгү чедиишкиниериниң дугайында лекция, илеткелдериниң номчулгазын организастаары чугула.

Улус чоннуң культурлуг кадык чуртталгазын улам чаагайжыдарынче, чонну санитар-гигиенаның билиг-чаңчылдары-биле чепсеглээринче угланган янзы-бүрү темалыг лекция, илеткелдерни болгаш беседаларны пропагандалаары область медицина ажылдакчыларының амгы чугула сорулгаларының бирээзи кылдыр санаар херек.

Хоорай, көдээде медицина албан черлериниң ажылының чедиишкини, ажылчы чоннуң кадык камгалалының улам ыңайгы экижилгези эмнелге-профилактиктиг албан черлеринге партия, советтиң хүн бүрүдеги оперативтиг удуртулгазындан шуут хамааржыр.

Х. АНЧИМА,
Область Совединиң күүскомунуң даргазының оралакчызы.

Чурт иштиниң курлавырларын калбаа-биле ажыглаар

Совет кижилер, коммунистиг партияның шылгарангай удуртулгазы-биле бешки беш чыл планын күүседири дээш күжениишкинниг ажылдап, чаа-чаа чедиишкиннерни чедип ап турарлар. Оларның кызымаккай күш-ажылы, хүн-бүрүде продукцияның бүдүрүп үндүреринің ассортиментизин көвүдедир, шынарын бедидер болгаш бот-үнезин чиигедиринче угланган.

Үлетпүрнүң хөй күш үндүрбейн тургаш, бүдүрген кылыглары көвүдээн тудум-на Төрээн чурт улам-на байлакшыл болур, ажылчы чоннарның материалдыг болгаш культурлуг байдалы улам чаагайжыыр.

Чоннуң негелделерин бүрүн хандырар дээш бүдүрүлге черлеринде калбак хереглелдің барааннарын бүдүрүп үндүрүп турарының деннелин, ол барааннарга чоннуң өзүп турар хереглелдеринге дүүштүрер. Областың колхозчу тараачыннарын болгаш ажылчыннарын, албан-хаакчыттарын чурт иштинге бүдүрген, эки шынарлыг, быжыг, шевергин калбак хереглелдің бараанны-биле хандырып болурунуң бүгү аргалары бистің областың чурт үлетпүрүнүң бүдүрүлгелеринде бар. Чүл дээрге бүдүрүлгелерниң амгы хемчээ-биле дүгжүп турар чаа техника чепсегленген, тускай эртемниг инженер-техниктиг болгаш ажылчын кадрлар-биле, чиг-эттиг болгаш материалдарның эгээртинмес курлавырлары-биле байлак. Ол байлак курлавырларны чөп ажыглап, бүдүрүлгенің күш-ажыл организациязын экижидип тургаш, бистің областың чурт үлетпүрүнүң бүдүрүлгелери ниити продукция бүдүрүп үндүрер талазы-биле элээн чедиишкиннерни чедип алганнар.

Сарыг-Септиң райүлетпүр комбинады (директору эш Метляев) 10 айларның дургузунда ниити продукция бүдүрүп үндүреринің чыл планын 139,5 хуу күүсеткен. Бүдүрүп үндүрүп турар продукцияның шынары экижээн, продукцияның кол хевирлериниң бот-үнези 9,2 хуу чиигээн. Бүдүрүлгеде күш-ажылдың бүдүргкүлүү бедээн. Хүн бүрү үлүг нормазын 140—150 хуу ажыр күүседип турар, терге шанак кылып турар Корявых, дарган Ворошилов, түүйбу хевилекчизи Глушко ышкаш боттарының онаашкан ажылынга мергежип турар мурнакчыларның саны көвүдээн.

Чурт үлетпүрү областа бар чиг-этти болгаш бар аргаларны ам-даа четче ажыглавайн турар, дыка хөй бүдүрүлгелерниң үндүрүп турар продукцияны совет хереглекчиниң сеткилин болгаш хереглелин четпес хандырып турар, ооң бот-үнези бедик хевээр артпышаан турар. Бүдүрүлгелерниң удуртукчулары чүгле бердинген контроль санның планын күүседир дээш демиселди чорудуп турар. Чоннуң хереглеп турар чугула бараанныарын кылып үндүреринче кичээнгей салбайн турар. Ооң чижээнге эрткен 10 айларның бүдүрүлге планнарын областың чурт үлетпүрүнүң дыка хөй бүдүрүлгелери ниити продукция бүдүрер планын күүсетсе-даа, чаңгыс-даа бүдүрүлге планатынган ассортиментини күүсетпээн, бот-үне чиигээр хамаан чок чамдык бүдүрүлгелерде улам улгадып турар чорук кирер.

Сапог мастерскаязы план күүселдезинің талазы-биле мурнакчы бүдүрүлгеге санатырып турар. Ол бүдүрүлгеде үндүрүп продукцияны ассортиментизин калбартырының бүгү материалдыг сууру бар турбуже, ассортиментини чедир күүсетпейн турар. Уруглар идиин кончуг эвээш кылып үндүрүп турар.

Областа чоннуң мебель талазы-биле калбак хереглелин хандырарынга Кызылдың ыяш заводу көскү черни ээлээр, чоннуң өзүп турар негелдезинге дүүштүр эки шынарлыг, чиик өртектиг мебельди массалыы-биле кылып үндүрер турбуже ол айтырыг амга чедир-ле ыяш заводунуң удуртукчуларының кичээнгейиниң төвүнде тургустунмаан. Ыяш материалы-биле чогуур үезинде хандыртынмаанындан мебель цехи чылдын бир дугаар чартыында эрги мебель септеп турган.

Июль айда цех четчир санныг материал-биле хандыртынган. Ыяш заводунуң дирекция чери болгаш мебель цехтиң начальниги эш Шарипин план күүседир талазы-биле кандыг-даа арга хемчеглер албаанындан үшкү кварталда планын чүгле 38,6 хуу күүсеткен. Мебель цехи дилген ыяш материалының артынчызы-биле уруглар ойнаар чүүлдерни болгаш өске-даа аар-саар хереглелдерни кылып үндүрерин организаставаан. Ол ышкаш демир аймаа чүүлдер септээр мастерская дыка хөй янзы-бүрү чүүлдерни кылып үндүрүп болур.

Көдээ ажыл-агыйны улам ыңай хөгжүдер дугайында сентябрь Пленумунуң доктаалын күүседиринге чурт үлетпүрү бистің обласка улуг рольду ойнаар ужурлуг. Көдээ ажыл-агыйга чугула херектиг транспорт херекселдерин, тудуг материалдарын болгаш өске-даа чүүлдерни кылып үндүрерин кончуг багай күүседип турар.

Районнарның үлетпүр комбинаттары районнуң девискээринде бар чиг-эттиң курлавырларын бүрүн ажыглап тургаш, чоннуң хереглелин бүрүн хандырып болур аргалар бар. Райүлетпүр комбинаттарының директорларының бот-сонуургалы чок, ажыл-агыйжы эвезинден ай-айда планын күүсетпейн турар. Бай-Хаактың үлетпүр комбинады 10 айларның дургузунда бүдүрүлге планын күүсетпээн. Областа үнелиг янзы-бүрү ыяштар өөш, хадың дыка хөй, ооң-биле терге, шанак, хаак, доскаар оон-даа өске чүүлдерни кылып болур. Ол чүүлдерни кончуг эвээшти кылып турар. Чижээ, Туран райүлетпүр комбинады 10 айның дургузунда чүгле 5 терге кылган.

Кызыл-Мажалыктың үлетпүр комбинады планын чүгле дааранылга кылыглары-биле күүседип турар, а өске ыяш кылыглары болгаш туйбу чүүлдерин кылбайн турар.

Бо үстүнде фактылардан алгаш көөрге, чурт үлетпүрү бодунуң ажылын ам-даа экижидип шыдавайн турар, бүдүрген бараанныарның ассортименти кончуг кызыы. Бүдүрүлгелерниң удуртукчулары боттарының ажылды башкарып билбес, бар курлавырларны дилеп тывар талазы-биле шүшпен, азырадыксаар хөөн-биле күрүненің планын күүсетпейн турар, күш-ажылдың бүдүргкүлүү куду болгаш орулгалыг эвес ажылдап, капитал салыышкынының планы күүсетинмейн турар. Дерилгелерни максималдыг ажыглаар, материалдар чарыгдалының үчёдун тургуспайн турар.

Ам сорулга болза, чурт үлетпүрүнүң ажылын сайзырадыр дугайында партияның болгаш чазактың доктаалын күүседир, бар курлавырларны ажыглап тургаш чугула хереглелдің бараанныарының бүдүрүлгезин калбартыр, бүдүрер бараанныарның шынарын экижидер, күш-ажылдың бүдүргкүлүүн бедидер, дерилгелерни чөп ажыглаар.

Көдээ ажыл-агыйга эки шынарлыг бараанныны бээри, чоннуң өзүп турар хереглелинге дүүштүр калбак хереглелдің бараанныарын бүдүрүп үндүрери чурт үлетпүрүнүң ажылдакчыларының бирги черге сорулгазы болур.

А. СТАНИСЛАВСКИЙ,
Чурт болгаш оттулар чүүл үлетпүрүнүң область эргелелиниң кол инженери.

Колхоз суурунда библиотека

Кызыл көдээ районнуң «Бай-Булуң» колхозта библиотеканың (эргелекчизи коммунист эш Уйнукай) ажылы эки чоруп турар.

Ооң ишти арыг-шевер болгаш көрүштүг хевирде: эжии, шалалары, сонга рамалары, ном салыр полкалары дозулап будутунган.

Библиотека политиктиг, уран-чечен болгаш көдээ ажыл-агый литературалары-биле бай. Ооң номчукчулары база хөй. Ам оларның саны 462 кижи ашкан.

Библиотеканың номчукчуларындан колхозтуң хөй кадарчызы О. Янчат, шахтёрлар Н. Коваль, Н. Астанин, өөреникчи С. Кызылбай, башкы Е. Кислицина олар эң-не хөй номнарны номчааннар.

Ол ышкаш библиотека чырытқы, одалга-биле эки хандыртынган.

К. ХЕРТЕК.

Редакцияга чагаалар

Почтаны чорумалдардан дамчытпас

Парлалганың ужур-дузазын чон медерелдиг билип, областың болгаш төп солуннарның, сеткүүлдерниң чагылгазын чыл бүрүде хөйү-биле чорудуп турар, а ону ээлеринге өйшаанда чедирбес, харын шуут чидирер чүүлдер амдыгаа чедир үргүлчүлевишаан. Чөөн-Хемчик районнуң «Коммунизмче орук» колхозунда чеди чыл школазының 15 чагыдылгазы бо чылдың баштайгы айларында үзүктелиишкинниг кээп чоруй шуут читкен.

Бо чылын колхозчулар, ында көдээ интеллигентилер элээн хөй солун, сеткүүл чагыткан, чамдык кижилерниң солуннары чорумалдар дамчып чорааш, номчутунмас кылдыр элеп үрелген-даа келгилээр, 1—2 айлар болганда чаңгыс уг-биле эккеп оваалай төп-даа каар.

Мооң кол чылдагаанын өөренип көөрге, Чөөн-Хемчик районнуң харылзаа конторазында аарыглыг байдал бар. Кызылдан келген почтаның Шеми, Чыргакы баар чүүлдерин «Хорум-Дагга аппарып дүжүр» дээш мөөнү-биле эрттириптер, а ол черде доктаамал кижи чогундан ук почта Бай-Тайга районга четкеш, дедир Чадаанага-даа келген болгулаар. Таварылга болуп Хорум-Дагга каапканда ол чүүлдер будалып эгелээр. Чамдык солуннарны ында бижээн ээлериниң аттарын таныыр аайы-биле чорумалдар-даа ап чоргулаар, а чагыкчының ады бижитинмээн солуннар ояар чидер.

Бо дугайы партия райкомунга, райкүүскомга чажыт эвес-ле болгай. Парлалга тарадылгазында шак ындыг чоруктарны чок кылырын, чоннуң негелдезин чөп хандырарын боттуг удуртур.

М. ООЛЧУКАЙ.

Боттуг удуртур

Тес-Хем районда Калинин аттыг колхозтуң агро-зоотехника курстары өөредилгезин доктаамал чоруткан болза, ооң дыңнакчылары программаны амгы үеде доозар четкен, колхозчулар дыка чугула чүүлдерни шингээдип алган турар ийик. Эрткен үелер ышкаш, 3—4 удаа кижилер эрттиргеш, курстарның өөредилгези соксаар чорук бо чылын база таваржып турар.

Колхозта агротехника болгаш зоотехниканың 2 курстары бар, ооң башкылары эштер Ерошенко, Назарова олар озалдап келген, а кажан өөредилге эгелээн соонда кичээлди янзы-бүрү чылдагаанныарга чагдынгаш үзер чоруктар турган, оон ыңай хелемечи чогундан база кичээл болбас апаар.

Бо байдалдарны чурумчударын колхозтуң даргазы эш Чикей, парторганизация секретары эш Кескийоол олар аазап келген-даа болза, ол бүгү четпестер уламчылавышаан. Курстарның ажылын боттуг удуртуру онза негетинип турар.

Ширманың хууда өнчүзү эвес

Эрзин районнуң Мөренде «Сталинчы орук» колхозтуң төвү кыска үениң иштинде дыка өскен, көрүштүг чаа суур кылдыр улам калбарып турар. Колхозчуларның чаңгыс аай хевирлиг чуртталга бажыңнарының үргүлчү немежип турарындан аңгыда шагда-ла ажыглалда кирген школа, клуб, медицина болгаш ветеринария албан черлериниң тудуглары суурда онзагай көстүп турар.

«Сталинчы орук» колхозтуң ишчилери ышкаш ооң чаагайжыдылга ажылынга киржири-биле бистің чуртувустуң кайы-даа булуннарындан келген башкы, эмчи, агроном, зоотехник кадрлар колхозта хөй. Чурттакчызы өзүп, калбарып турар шак ындыг чаа суурга кандыг негелде турбас деп, ону хандырар хүлээлде Эрзин райпозунга хамаажыры билдингир.

Мөрен суурда көдээ магазин бар, ооң эргелекчизи К. Ширма, ол магазин Эрзин райпозунуу-ла хевирлиг, ындыг-даа болза номери чок. Райпонуң складтарында хереглел бараанныары дыка хөй, а номер чок магазинде база-ла бар. Айтырыг бараанныарның келбейи турарында эвес, ону шын садыглавайн, хуузунда өнчүзү ышкаш аажылап, ниитиниң чурумун үреп турар чоруктарны илередиринче угландыр бижитинип турар.

Магазиниң ажылдаар шагы доктаамал эвес, ол чүгле ооң эргелекчизиниң туралаан үезинде ажыттынар. Хереглелдің чугула бараанныарын белеткел дээш дыка үр үелерде складтап келген. Чижээ, башкы кижи демир орун азы бажың хереклерди садып алыр дээш школазын хаап каапкаш, диңнеп азы үс саржаг тыптынып чорууру берге болгай, а эмчилер база-ла ындыг.

К. Ширманың хереглекчилерге ээлдек эвес, совет садыгың ажылдакчызы шинчи чок байдалын суурда чурттакчылары колхозчу чөп кайгап чугаалашкан тургулаар. Бо дугайын илереткен билдириишкин хомудалдар Эрзин райпонуң баштаар черинге каш катап келген-даа болза, чоннуң ол чөптүг негелделери амдыгаа чедир түннел чокка артпышаан.

В. ЭРЕНЧИН.

Эш Толстиковтуң элдептиг хөөнү

Бай-Тайга районнуң төвү—Тээли суурга ном магазини ажыттынган турган. Чаа-чаа номнарны, блокноттарны, карандаштарны ол магазинден садып алыр аргалыг апарган деп хереглекчилер идегеп турган. Ынчалза-даа, октябрьның ийиги чартыында ол магазин арага, продуктулар садар чер апарган. Ном садып алыр дээш ол магазинге келген кижилер арага садып алырыбиле келген кижилерниң ээлчээн барымдалаар, оларны манаар апарган.

—Номнар садар магазинни спирт, арага, продуктулар садар садыг кылдыр чүге ынчаар тургускан чүве ирги?—деп, райпо баштаар черинің даргазы эш Толстиковтан айтырарга:

—Ол дээрге, бистің херээвис-тир, бис шиитпир үндүргеш, ол магазинни ынчаар тургускан бис—деп харыылаан.

Чоннуң ортузунга номнарны массалыы-биле садып тарадырының политиктиг ужур-дузазын эш Толстиков чедир үнелеп көрбейн турар.

Массага номнарны тарадып неп-тередириниң ындыг чугула одаа—районда карачаңгыс ном садының арага, спирт болгаш продуктулар садар магазин кылдыр тургусканынга хереглекчилер таарзынмайн турар.

Райпо көдээде магазиннеринче номнарны барык-ла чорутпайн турган. Орус, тыва дылдарда политиктиг болгаш чечен-чогаал номнары райпонуң складынга дыка хөй турган. Номнарны садыг четкилеринче саадал чокка үндүрер дугайында эш Толстиковка санал киирерге:

—Биске бараан саарылгазының планын күүседирде, садыгларже хөй спирт, арага үндүрер херек, номнар чыткай-аан—деп харыылаан.

Моон ап көөрге, райпо баштаар чери, ооң даргазы эш Толстиков районнуң хереглел кооперациязын дамчыштыр чонга садып тарадырыбиле аңаа киртинген номнарның садыглаашкынын сонгаарладып саадалыр хөөнүг болуп турар. Ол ындыг партийжи эвес чорук-биле эптежир арга чок.

Х. ДОРЖУ.

Кежигүннер негеп турар

Бай-Тайга районнуң Каргы сумузунуң Мугур-Аксы суурда чурттап, ажылдап турар ажылчыннарда, интеллигентилерде профэвилел кежигүннери элээн хөй. Ужурунда болза, аңаа профэвилел бөлүү тургустунган турар болгаш кежигүннерниң ортузунга политик-кижизидилгелиг, массалыг ажылдар калбарган турар ужурлуг.

Херек кырында ындыг эвес. Ында кандыг-даа ажыл чорутунмастаан. Профэвилел кежигүннери чүгле кежигүн деп аттыг, билеттерлиг. Олар бо чылдың март айдан эгелеп кежигүн дадывыры төлевээн. Хүлээп алыр кижи-даа чок. Суурга профэвилел ажылын чорударын, кежигүн дадывырын хүлээп алырын кежигүннер негеп турар.

С. ТОРЖУ.

НОМЧУКЧУЛАРНЫҢ АЙТЫРЫГЛАРЫНГА ХАРЫЫ

Коломбонуң планы—Мурнуу-Чөөн Азияның чурттарын кулданырының чепсээ

Коломбонуң планының талазыбиле Бүгү-делегейниң консультативтиг комитединиң сессиязы чоокта чаа Делиде доозулган. Ол сессия ооң кол киржикчилериниң аразында харылзаа-байдалдарында бар чүве дег «кады ажылдажылганың» илерээшкиннериниң бирээзи кылдыр мактап турарлар. Англи монополияларның ол планы херек кырында, Мурнуу-Чөөн Азияның улустарынга «дузаламчы» деп алгаш, оларны үптеп алыр чорукту күштелдиринге кордатынган. Күрүне харылзааларын болгаш Британ империязында боттарының тергиидекчи байдалын ажыглап алгаш, англи империалистер Коломбонуң планынга австрали болгаш канадачы сан-өнчүтеннерин боттарының эвилелчилери кылдыр киир тыртып алганнар.

Хемчээлин эрткен шериг чарыгдалдары болгаш Англияның АҚШ-тан ниити хамаарылгалыг чоруу Коломбонуң планын боттандырарынга америк капитал база киржирин чөпшээрежиринче англи чазакты албадапкан. Ынчалза-даа ол дээрге АҚШ-тың анаа бир дүжүп бериишкини эвес. Англия болза, Коломбонуң планын ёзугаар америк экономиктиг ханылаашкынны Мурнуу-Чөөн Азияның чурттарынче углап, америк капиталдарның хемчээлин кызыгаарлап, ооң ажыл-чорудулгазын хынаарын кордап турган. Ынчалза-даа ол бодалдар АҚШ-ка чажыт болуп артпаан. Коломбонуң планы-биле холбаштыр Мурнуу-Чөөн Азияда англи-америк адаанажылга чидигленген.

Коломбонуң планының ёзулуг сорулгазы чүл дээрге, Мурнуу-Чөөн Азияның чурттарының «экономнуг хөгжүлдезинге» империалистиг күрүнелерден оларның хамаарылгазын күштелдиринче, оларның стратегтиг кур-күштерин мөлчүүрүн калбартырынче болгаш оларның географтыг байдалын империалистерниң агрессчи планнары-биле дүүштүр ажыглаарынче киирип келги дег шак ындыг идигни бээри болур.

Коломбонуң планының улуска удур утка-шынары ол план-биле көрдүүп турар капитал салыышкынныарның үнер дөстерин көөрге-ле тодаргай илереп келир. Коломбонуң планын ёзугаар бодатынып турар бүгү дөзевилелдерден көдээ ажыл-агыйга, транспортка болгаш энергетикага капитал салыышкыннар 78 хуу, а үлетпүрге чүгле 10 хуу болуп турар. Ол чүл дээрге, Мурнуу-Чөөн Азияның чурттары моон соңгаар-даа империалистиг күрүнелерниң аграр-чиг-эттиг кожуидактары бооп хевээр артсын кылдыр кордап турары илдеп-дир. Империалистиг монополиялар Мурнуу-Чөөн Азияның чурттарындан каучук, шай, копра, хөвен, джут болгаш көдээ ажыл-агыйның өскедаа культураларын ушта соруп алыр чоруун улгатырарын бодап турар.

Коломбонуң планы Мурнуу-Чөөн Азияның чурттарының боттарынга металлургияның болгаш капитал дериглер бүдүрүлгезиниң хөгжүлдезин көрбейн турар. Ол чурттар планы ёзугаар империалистиг күрүнелерден капитал дериглер болгаш үлетпүр бараанныарның импортунуң талазы-биле хамаарылгалыг болуп хевээр артар ужурлуг.

Даштыкы капитал салыышкыннар Коломбонуң планы-биле көрдүүп турар бүгү капитал салыышкыннарның 58 хуузу болуп турар. Планга хамаарышкан документилерниң тайылбырларындан алгаш көөрге, Мурнуу-Чөөн Азияның иштики кур-күштеринге онаажып турар капитал салыышкыннарның 42 хуузу улус массаларны мөлчүүрүн улгатырарының, чаа үндүрүглерни чорударының болгаш мурнунда турган үндүрүглерни улгатырарының, акша-хөреңгилерни бедиткен хуулар ёзугаар узун хуусаалыг чээлилериниң аргазы-биле мөөнүзээриниң болгаш оондаа өскелериниң дузазы-биле хандырыпар ужурлуг. Ынчангаш Коломбонуң планы үүгле даштыкы монополистиг капиталдың тергиидеңгей байдалын калбартырынче эвес, харын Мурнуу-Чөөн Азияның национал капиталының болгаш бүгү экономиказының оортан хамаарылгазын күштелдиринче база кордатынган. Бо бүгү болза, Коломбонуң планының киржикчилери чурттарның харылзаа-байдалдары «кады ажылдажылганың» үндезининге эвес, харын экономика талазы-биле хожудангай чурттарның Англиядан болгаш АҚШ-тан хамаарылгалыг болур чоруунуң үндезининге тургустунган дээрзиниң дугайында маргыш чок фактыны херечилеп турар. Бүгү-делегейниң консультативтиг комитединиң сессиязының чорудулгазын тайылбырлавышаан, Индияның, «Свадхината» солун: «...Коломбонуң планы Мурнуу-Чөөн Азияның чурттарынга колониалдыг системаны хевээр артырарынга болгаш ол чурттарны империалистерниң мөлчүүрүнге кордатынган» деп бижээн. Коломбонуң планынга удур Мурнуу-Чөөн Азияның бүгү депшилгелиг күштери болгаш патриоттары демисежип турарлар.

Коломбонуң планының тодаргай түннелдери чогум чүү болуп турарыл?

Коломбонуң планын ёзугаар Англияның, АҚШ-тың Бүгү-делегей банкызының, Австралияның, Канаданың болгаш Чаа Зеландияның 1950 чылдың төнчүзүнден эгелээш тывыскан субсидиялары болгаш чээлилери 360 миллион фунт стерлинг болуп турар деп Бүгү-делегейниң консультативтиг комитединиң түннел дыңнадыында чугаалатынган. Ол түннүң элээн хөй кезии Индияга, Пакистанга болгаш Мурнуу-Чөөн Азияның өске-даа чурттарынга Англияның делегейниң ийиги дайынында тыылган өрелериниң төлевирлериниң күсели-биле Англияның дадывырларындан тургустунуп турар. Англия чүгле бодунуң өрелериниң төлээр хуусаларын кара-туразында доткаадып ап турар эвес, харын ол өрелер талазы-биле төлетинген түннерни ажыглаарын база тодаргайлап турары илдеп-дир. Коломбонуң планын ёзугаар Англияның бодунуң чарыгдалдары дээрге, чаржынчыг бичии түн болуп турар. Чижээлээрге, нациялар Кады ажылдажылгазының херектериниң талазы-биле англи министрниң оралакчызы Джон Фостерниң дыңнадыын ёзугаар алырга 1951—1952 чылдарда ол чарыгдалдар чүгле 24 муң фунт стерлинг болган. «Коломбонуң планын ёзугаар Мурнуу-Чөөн Азия чурттарының ап турар чүүлдери колониалдыг мөлчүлгениң хөй чылдарның дургузунда ол чурттардан ап келген чүүлдеринге канчар-даа деннешпес» деп Индияның «Нейшнл геральд» солуну бижээн.

Коломбонуң планын ёзугаар англи доминионнар болур Канаданың, Австралияның болгаш Чаа Зеландияның тыпсып турар чээлилери хемчээлиниң-даа, бүдүштүг шынарының-даа талазы-биле Мурнуу-Чөөн Азияның чурттарының аажок хереглеп турар чүүлдеринге канчаарга-даа боттуг дуза болуп шыдавас. Чижээлээрге, Коломбонуң планын ёзугаар Канада кызылтас дужаалдазының (Индияга, Пакистанга), транспорт херекселдериниң (Индияга), балык тудар судноларның (Цейлонга) дужаалдазының аргазы-биле 76,2 миллион долларны (27 миллон фунт стерлингини) тывыскан. Канада болза, Австралия болгаш Чаа Зеландия ышкаш «дузуламчы» деп алгаш, Мурнуу-Чөөн Азияның чурттарынга бодунуң үр чыдып, саарылга тыппайн келген бараанныарын сайгырып ап турар.

АҚШ кандыгыл дээрге, Коломбонуң планын ёзугаар ооң «дузаламчызы» Трумэниң планының 4-кү пунктузу ышкаш, хамыктың мурнунда шериг-стратегтиг чимзениишкин болур. Мурнуу-Чөөн Азияның депшилгелиг хөй-ниитизи америк империалистерниң ол чимзениишкиннеринге удур демисежип турарлар. Бүгү-делегейниң консультативтиг комитединиң болуп эткен сессиязының түннелдерин тайылбырлавышаан, «Нейшнл геральд» солун: «Бир эвес оларның саналдап болур дузаламчызы политиктиг байдалдар-биле капсырлажыр үүве болза, Коломбонуң планы удавас ажык чок болу бээр болгаш буурап калыр» деп медеглеп турар.

Бо сессия болза, Мурнуу-Чөөн Азияның чурттарынга удур империалистерниң чаа каржы ыйыдыышкыны болуп турар.

А. ПРОПИН.

Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң сессиязы

ВЕНА. Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң ноябрь 26-дагы эртенги хуралында бир дугаарында Англияның төлээлекчизи Теодор Гаррис санал бергеи.

Германияның чепсегленишкининге удур Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлели демисежир деп идегелди илеретпишаан, Гарристиң медеглээни болза:

Бо хүн бистер чепсегленишкиннер дүжүрүлдезин чорударын болгаш атомнуг база водородтуг бомбаларны хорудаарын негеп турар бис. Ол—делегейниң үшкү дайынын болдурбазынче баштайгы базым болур.

Салазар Сантос (Колумбия) бодунуң саналынга Катышкан Нацияларның Организациязында Латин Американың чурттарының төлээлекчилериниң Катышкан Штаттарга деткимче көргүзүп, ол чурттарның чамдыктарының Кореяже шериглер чорудуп, Кыдат Улус Республиканы үүлзүнүп көөрүнден ойталап турарының ужуру болза, Латин Американың күрүнелериниң хөй нуруузунда Катышкан Штаттарның күрүне департаментизиниң бүгү айтыышкыннарын дыңнангыр күүседип турар реаксылыг ёзу-чурумнуң тергиндеп турары-биле тайылбырлатынар деп чугаалаан. Ынчалза-даа чазактарның туруштары латин америк чурттарның улустарының боттуг санал-оналын илеретпейн турар.

Камерунның төлээлекчизи Жанна Эболло 1952 чылда ооң чуртунга тайбың камгалалының комитеди тургустунганын медеглээн. Камерунның тайбың талалакчылары национал хамаарышпас чорук дээш, тайбың дээш шиитпирлиг демиселди чорудуп турар.

Бүгү делегейниң улустары дайынга удур шиитпирлин-биле демисежип, үр тайбыңның карачаңгыс магадылалы болур, улустар аразының дүшкүүрлүг чоруун кошкадырынга идиг бээрин боттарының чазактарыдан негээр ужурлуг деп Португалияның төлээлекчизи Мария Ламас бодунуң саналынга чугаалаан.

Беш улуг күрүнелериниң төлээлекчилериниң эң дүрген ужуражырының эргежок чугулазының дугайында Жолио-Кюриниң саналын моол-улустуң мурнундан эртемден Дамдин-Сурун деткээн. Кореяның маадырлыг улузу-биле Моол Улус Республиканың эп-сеткил катыштырын илереткен, чаалажып турган талаларның болгаш сонуургалдыг нейтралдыг беш күрүнелериниң төлээлекчилери киржир ужурлуг, корей айтырыг талазы-биле политиктиг конференцияны эң дүрген чыылдырар чорукту чедип алырын ол кыйгырган.

Фермин Беретвервид (Аргентина) бодунуң саналынга латин америк чуртта тайбың талалакчыларының шимчээшкининиң чедип алган чедишкиннериниң дугайын чугаалаан.

Ооң соонда индирже Крутицкий болгаш Коломенский митрополит Николай көдүрлүп үнген. Орус православтыг хүрээ-хиттиң бүгү совет улус-биле кады бүгү-ниити тайбын дээш чаңгыс күзел-биле чурттап турарын ол айыткан.

* * *

Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң эртенги хуралынга ол ышкаш Халлдор Лаксиесс (Исландия), Балтасар Кастро (Чили), Хабиби (Израиль), Санчес Аркас (Испания), профессор Эржбет Андич (Венгрия), Николас Гильен (Куба), профессор Феноальтеа (Италия) олар база санал бергеннер.

ВЕНА. Ноябрь 26-ның кежээки хуралынга бир дугаарында санал берген, Данияның төлээлекчизи Форккаммер герман айтырыгны тайбың ёзу-биле шиитпирлээринин чугулазын демдеглеп, Барыын Германияны чепсеглээриниң политиказы герман айтырыгны шиитпирлээринге шаптык болурун айыткан. Ол, улустар аразының дүшкүүрлүг чоруун тайбын шиитпирлеп таарыштырар талазы-биле улуг күрүнелериниң чөвүлел хуралын чыылдырарын деткип саналдаан.

Чепсегленишкиниң атомнуг болгаш водородтуг бомбалар чергелиг шак ындыг хевирлери, а ол ышкаш бактериологтуг болгаш химиктиг чепсектер санап четинмес үрегдээшкиннерни болдурар аргалыг болгаш аажок хөй санныг кижилерни узуткап шыдаар эң хоралыг чепсектер болурун Францияның төлээлекчизи Мальтер демдеглээн. Бактериологтуг чепсекти хорудаар дугайныда Женева конвенциязын Катышкан Штаттарының чазаа мынчага чедир күштүг болдуруп бадылаваанынче кичээнгейни салгаш, ол конвенцияны күштүг болдуруп бадылазын дээш АКШ-тың чазааанче кыйгырыг чорударын Мальтер саналдаан.

Профессор Георгий Наджаков (Болгария) бодунуң саналынга өске чурттарның девискээрлеринде америк базалар тайбыңның хөрээнге шыңгыы кыжаныг болуп турар деп айыткан. Балкан чурттарының улустары делегейниң улуг айтырыглары, чижээлээрге, герман айтырыг мынчага чедир шиитпирлетинмейн турарынга кончуг айыылзынып турарын ол медеглээн.

Дугуржулгаларның аргазы-биле бүгү делегейге тайбынны хандырарының дугайында Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң сүмезин бистин чуртувус бүрүнү-биле деткип турар деп Наджаков чугаалаан.

Англи төлээлекчи Фуггинс оптуг аргаларның дузазы-биле хөй-ниитиниң бодал-оналын чепсегленишкиннерни эндере бүдүрери эргежок чугула дээр үзел-биле бүзүредирин оралдажып турар дайын кыпсыкчыларының овуузуннарын сойгалап илередириниң эргежок чугулазынче сессиянын киржикчилериниң кичээнгейин углаан.

Индулал Ягник (Индия) индий улус тайбынны камгалаарынга онза сонуургалдыг деп медеглээн. Кореяда, Германияда болгаш оон-даа өске чурттарда болуушкуннар-биле болдунган, өзүп турар дүшкүүрлүг чорукка индий улус аажок айыылзынып турар деп ол медеглээн.

Америк империалистер Индияны бодунуң салдарынче киир тыртып алырын, Индияда Францияның болгаш Португалияның эжелелдерин шериг базаларын тургузарынга ажыглаарын оралдажып турар деп Индулал Ягник үргүлчүлээн. Бистиң чуртувуска шыңгыы айыыл болуп турар ол үүлгедиглерни премьер-министр Неру шуут буруу шапкан.

Пакистан чазак-биле керээ чарып алгаш, Пакистанның девискээринге шериг базаларын тургузарын оралдажып турар АКШ-тың үүлгедишкиннеринге хамаарыштыр бүгү Индия киленнеп турар.

Индияда хосталганы болгаш тайбыны камгалаарының патриоттуг шимчээшкини өзүп, Кыдат Улус Республика-биле, Совет Эвилели-биле болгаш өске-даа чурттар-биле байыралдыг харылзаалар быжыгып турарын Индулал Ягник айыткан.

Тайбыңның дайзыннары Герман Демократтыг Республиканың тайбың амыдыралын үзер дээш бүгү күштерин салып турарын сураглыг немец чогаалчы Анна Зегерс бодунуң саналынга медеглээн. «Соок дайынның» стратегтери Герман Демократтыг Республиканың девискээринде бонн чазактан азы шуут Вашингтондан төлевир ап турар шпион төптерин тургузуп турарлар. Тайбың дайзыннарының бүгү-ле чимзешишкиннери турза-даа, Герман Демократтыг Республика тайбың тургузуушкуннуң оруу-биле чайгылыш чокка чоруп, чоннуң амыдырал деннелин үргүлчү бедидип турарын А. Зегерс медеглээн.

Демократтыг үндезинге чангысаай Германияны, Европага тайбынга болгаш бодунуң кожаларының айыыл чок чоруунга кыжанмас Германияны тургузар дээш шиитпирлии-биле демисежиринче тайбыңның бүгү талалакчыларын Анна Зегерс кыйгырган.

Ол хуралга Мусарай (Албания), Джесси Стрит (Австралия) олар база санал бергеннер.

(СЭТА).

Австрали улус тайбың дээш демиселде

СИДНЕЙ. «Трибюн» солуннуң медээлеп турарын ёзугаар алырга, бо чылдың сентябрь 26-дан 30-ге чедир болуп эрткен тайбыңның болгаш дайынның айтырыының талазы-биле бүгү-австрали съездиниң шиитпирлериниң ёзузунга Австралияның тайбың талалакчыларының ажыл-чорудулгазын удуртур тайбың камгалалының бюрозун Сиднейде тургускан.

Ол бюро кыйгырыг парлап үндүргеи, ында мынчаар бижип турар: «Тайбың камгалалының бюрозу болза, тайбыңның болгаш дайынның айтырыының талазы-биле бүгү-австрали съезд канчаар ажылдаан ийик, шак ынчаар ажылдаар».

«Трибюннуң» оон ынай медээлеп турары болза, «Христиан тайбың дээш туржур» деп лозунгунуң адаа-биле эрттер хуралды Сидней хоорайга декабрь 1-де эрттирер деп шиитпирни хүрээлериниң Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Австралия салбыры үндүрген.

(СЭТА).

„Йоркшир пост“ солунга Хьюлетт Джонсонның чагаазы

ПЕКИН. Синьхуа агентилелиниң корреспондентизиниң Берлинден дамчытканы:

«Йоркшир пост» деп англи солунга ноябрь 18-те чоруткан чагаазында Кентербери дуганының баштыны доктор Хьюлетт Джонсон Катышкан Штаттар бактериологтуг дайынны чорудуп турган дээрзинге бодунуң бүзүрелин база катап бадыткаан. Чагаада чугаалап турары:

Менээ удур халдаашкыннар кылырының мурнунда, бир эвес силер бактериологтуг дайын херек кырында болган дээрзин херечилеп турар бар документилериниң чамдыызындаа бол, номчуп оралдашкан болзунарза, шын шиидилгени англи ёзу-биле билир чорук ёзугаар ол шын болган турар ийик. Ынчалза-даа бактериологтуг дайын болуп турган дээрзинге мээң бүзүрелиниң үндезилетингени медээлерни допчузу-биле көргүзер ужурга таварыштым. Ол медээлер мындыг:

1). Соңгу-Чөөн Кыдатка болган таварылгаларның черлеринге хууда истелгелерим. Ол районнарга мен чер девискээрлерни көрүп, массалыы-биле мөөгнешкен курттарны көрген, оларны боттары узуткап, азы тускай белеткээн санитар отряттарын аңаа эккеп турган кижилериниң өчүктериниң шынын бадыткааны-биле аралаштыр айтырыышкынны кылып турган мен.

2) Пекинде болгаш Мукденде эртем делгелгелеринде делгетинген материалдар, ында дыка хөй санныг бүзүредилгелерни чыгган.

3) Шынзыктырып турар хөй санныг фактыларны тургускан, элээн хөйү делегейге сурагжаан көскү бактериологтар, эртемденнер болгаш эмчилер-биле мээн беседаларым.

4) Туттурган ийи америк ужудукчулар Куин биле Иноктуң аас-биле болгаш бижимел-биле кылган өчүктери.

5) Бүгү шажыннарның 410 христиан ажылдакчыларының, ооң иштинде англи хүрээнин үш епископтарының база рим-католиктиг хүрээнин епископтарының өчүктериниң деткээни, кыдат христиан шажынчыларның ол болуушкуннарны көрген кижилериниң илеткели.

6) Үстүнде ады үнген ужудукчулар-биле чүгле чугаалажып (база оларның хостуг болгаш шын чугаалажып турганын бадыткаан) эвес, харын ындыг бактериологтуг халдаашкыннарны боду-биле көргеи дээрги Уилфред Барчеттиң херечилээшкини.

7) Бүгү маңгыстарны болгаш курттарны узуткаар, гигиенаның күжениишкиниг хемчеглерин дээди хемчээл-оиле боттандырар, чонну болдунар-ла калбаа-оиле тарыырыа хандырар күжениишкиниг, ылаптыг болгаш калбак хемчеглер. Чүгле бо хемчеглер өезин Кыдатты хөгжүдеринге өске черлерге дыка эргежок чугула болуп турар хөй-хөй миллион акшаны чок кылган болур ужурлуг.

8) База, адак сөөлүнде, чаныпкелгеш мээн кылган өөренип көрүүшкүннерим: а) дээрги Ив Фаржтың болгаш дээрги Клод Руаның бактериологтуг чепсек дуганында илеткели; б) юристерниң бүгү-делегей ассоциациязының делегей эргезинин болгаш Австрияда каноникгиг эргениң профессор доктор Брандвейнерге баштаткан комиссиязының илеткели; в) делегейниң эртем комиссиязының илеткели. Ол комиссияның кежигүннери үстүнде ады үнген ужудукчулар-биле болгаш өске ийи ужудукчулар—лейтенант Ф. Б. Онил болгаш лейтенант Поль Нисс-биле хууда беседалар чорутканнар. Бо илеткелдер, ылангыя сөөлүндеги илеткел, херек кырында болгаш эртем талазы-биле хөй санныг бүзүредилгелерлиг болуп турар. Би Би Си (англи радио дамчыдылга чери —**Ред.**) болгаш англи парлалга, ооң иштинде силерниң солунунар, ол илеткелдерни тооп көрбээн болгаш ыыт чок эрттирип турган.

Куин, О'Нил болгаш Ниссо оларның амгы үеде бүгү үүлдерден ойталап, база оларның миннишкиннери, Куинниң чугаалааны ышкаш, «албадал» түннелинде алдынган деп медеглеп турары, американнарның ол медеглелдери үстүнде чугаалаан үүлдерге кайы-хире саңлдар чедиргенил? Бир эвес олар ону шынап-ла албадал ёзугаар кылган база, олар делегейниң эртем комиссиязындан камгалал дилеп, азы оларны баҗхка аажылап турарын медеглеп болур турганнар. Ынчаарының орнунга Инок, доктор Нидхэмниң айтырыынга харыылап тура, мынчаар медеглээн: «мээн самоледум аңдара аттырыпканда, мени эттеп сокулаар, база боолап-даа каар чадавас деп бодаан мен, ынчалза-даа мээн пистоледимни (боо) хунаап алган соонда, олар мээн холум тудуп, менээ тапкызын бергеннер. Шынап-ла, бистиң хамааржылгавыс акы-дуңмалышкы байдалдыг турган».

Ынчан боттарының өчүктеринге мегелеп турганын, база чогуурубиле бодааргa, комиссияны мегелеп турганын бо дөрт кижи ам медеглеп турар-дыр, ынчаарга бир эвес олар бир таварылгада бодунуң чуртунче ыядынчыг бужар-баҗ чоруктуу киирип, шынап-ла мегелептеринге белен турган болза, өске үеде база-ла, ылангыя көөр хөөн чок чоруктуң болгаш бужарталдың мурнунга, шериг судунуң кыжаныының адаанга, харын Волли-Форджа төнек ажыглар эмнелгезинче чорутунган туруп болур дээрзиниң кыжаныының адаанга-даа турган, олар чүге ооак ынчаар кылып шыдавастарыл?

Адактың сөөлүнде, истелге чорударын Кызыл Крестиниң делегей комитединге чүге чөпшээрсвээнил деп айтырар силер. Харыы силерге билдингир болур ужурлуг. Бирээде, делегей комитеди деп адаар комитет херек кырында делегейниң эвес болуп турар. Ол швейцар оптуг-ишчилериниң бөлүүнден тургустунган. Ийиде, ол болза, Освенцимге коргунчуг өлүм лагерин (аңаа 4 миллион еврейлерни газ ажыглап турган, база өртедип өлүрген), бодунуң бачыдынын талазы-биле кижи төрелгетеннин төөгүзүнде деннежир чүвези чок ол черни истеп көрүп турган, хамаарышпас болгаш серемчилелдиг деп силерниң ынчаар адап турарынар ол эксперттерниң комитеди ол-ла болгай. Ол лагерьге чорааш, база ол лагерь долузу-биле ажылдап турда, Кызыл Крестиң делегей комитеди хомудал кылып болур хире чүнү-даа илеретпээн. «Хамаарышпас болгаш серемчилелдиг эксперттер» ындыг-дыр.

Америк информация албанының парлап үндүрүп турар «парлалга бюлледеньнерге» бүзүрээри-биле кызыгаарлатынып болбас. Төөгү болгаш кижи төрелгетен боттарының шиитклин кылыр ужурлуг айтырыглар дугайында чугаа чоруп турар. Ол шиитклел кандыг болурул дээрзиниң талазы-биле менде корган чүве чок, чүге дээрге нацистиг Германияга холбашкан херекке ышкаш, шынныг чорук база-ла тиилеп үнер болгаш бодунуң оруун аштап арыглаар дээрзинге бүзүрээр мен. Моон аажок бергедевезин деп чалбарып тур мен.

Аажок хүндүткел-биле

ХЬЮЛЕТТ ДЖОНСОН,

Кентербери дуганының баштыны.

Пхеньянның катап тургузуушкуну

ПХЕНЬЯН. Америк эжелекчилерге бузундулар кылдыр үрегдетирген Пхеньян ам катап тургустунуп турар. Тайбыңчыдылганы чарганының соонда үениң дургузунда хоорайда мун-мун чуртталга быжыннары туттунган. Бүдүн арткан бажыннар, суг дамчыдылгазының четкизи катап тургустунуп, электри шугуму эде чаартынып турар.

17 административтиг бажыңнарның капитал септелгези дооступ, институттарның, школаларның, эмнелгелериниң катап тургузуушкун ажылдары чорутунуп турар. Пхеньянның эң чараш бажыңнарының бирээзи болур Моранбон дааның кырында театр бажыңының туйбу ханаларының салыышкыны доостур четкен.

Пхеньянның пөс-таавы фабриказының катап тургузуушкун ажылдары дүрген темпи-биле чоруп турар. Ам ол бүдүрүлгениң цехтеринде чаа машиналарны тургузуп турар. Пхеньянның пөс-таавы фабриказы чуртта улуг бүдүрүлге болур. План ёзугаар 1956 чылда аңаа 20 муң кижи ажылдаар.

Ноябрь 7-ден эгелеп Тэдонган хемни кежир көвүрүглеп чаа чурум ёзугаар шимчээшкин эгелээн. Пхеньянның катап тургузуушкун ажылдарынга улуг дузаламчыны чурттакчы чон көргүзүп турар. Ажылчыннар, албан-хаакчыттар болгаш сургуулдар хостуг шактарында бодунуң төрээн хоорайының катап тургузуушкунунга идепкейлиг киржип турарлар.

(СЭТА).

АКШ-тың коммунистиг партиязының национал комитединиң медеглели

НЬЮ-ЙОРК. «Уайттың херээ» дээр херек(азы шаандагы президент Трумэн, коммунист азы «коммунистиг шпион» болуп турар Уайтты бедик албанга томуйлаан дээш ону буруудадып турар херек. — **Ред.**). Катышкан Штаттарда фашистиг айыылды база катап көргүзүп турар деп чугаалап турар медеглелди Катышкан Штаттарның коммунистиг партиязының Национал комитеди парлалгага парлаары-биле дамчыткан. «Марккартистерни, фашисчирээннерни болгаш дайын кыпсыкчыларын» чылча шаварынга улустуң чангыс эптиг шимчээшкинин калбаа-биле организастаарынче Национал комитет кыйгырып турар. «Амгы үеде Катышкан Штаттарда агрессчи дайынга белеткелдер-биле —Совет Эвилелин болгаш Улусчу Кыдатты ужар-чүүл базалары-биле хүрээлеп турары. Кореяга тайбынны тургузарындан ойталап турары, Индий-Кыдатта дайынны калбартыры, делегейниң калбак хемчээлдиг шериг организациязын дамчыштыр делегей кырынга тергиидел тургузар деп калчаараан оралдажыышкын кылып, улустуң санап четпес хөй миллиард акшаларын самчыгдаары дээн ышкаш үүлдер-биле маккартизм тудуш харылзаалыг» деп медеглелде чугаалап турар.

АКШ-тың коммунистиг партиязының Национал комитединиң мурнундан медеглелде Уильям З. Фостер, Элизабет Гэрли Флинн болгаш Петтис Перри олар ат салганнар.

(СЭТА).

Кенияда кадыг-дошкун хемчеглерге удур

Великобританияның коммунистиг партиязының политиктиг комитединиң медеглели

ЛОНДОН. Кенияда национал-хосталгалыг шимчээшкинни базарынга бомбардировщиктер ажыглаар деп англи чазактың шиитпириниге холбаштырган медеглелди Великобританияның коммунистиг партиязының политиктиг комитеди парлап үндүрген. Медеглелде ылангыя мынча деп чугаалап турар:

«Кенияның сырый чурттакчылыг районнарынга кадыг-дошкун бомбалаашкыннарны чорударының дугайында чазактың шиитпири болза, негрлерни кыргып хыдыыры дээш кампанияда чаа чаданы көргүзүп турар, кандыг-даа буруу чок болгаш камгалал чок муң-муң херээженнерни база бичии ургларны массалыы-биле хыдып өлүрерин көргүзүп турар».

Кенияда массалыг бомбалаашкыннарны соксадыр, бүгү англи шериглерни оон үндүрер. Кенияның негрлериниң эвилелин хоругдааның күшчок болдурар болгаш ол чурттуң негр баштыңнарын хостаар деп негелделерни деткииринче Англияның ажылчыннарын болгаш депшилгелиг шимчээшкинин политиктиг комитет кыйгырып турар. Кенияда араатанзыг чоруктарга удурланыышкынын декабрь 9-та төлевилетинген ниитинационал хүүнү деткииринче комитет кыйгырган.

(СЭТА).

Плимуттуң шериг-далай округунуң командылакчызының медеглели

ЛОНДОН. Плимуттуң шериг-далай округунуң командылакчызы адмирал Мансерг медеглел парлап үндүрген, ол медеглел болза, порттуң пароход турар черинге англи далайжының хемези аңдарылгаш, ол сугга дүжүп чыдырда «Храбрый» деп совет буксириниң командазы аңаа буза чедирбээн дээрзиниң дугайында хоптаашкынныг бадыткалга аңаа турган кижилериниң өчүктеринге үндезилээш, удурланып турар. Буза көргүзериниң дугайында алгыны буксириниң командазы дыңнап шыдавас турган деп медеглелде айтып турар.

Медеглелде чугаалап турары: «Плимут өөжүнге өөредилге үезинде хеме аңдарылганының түннелинде сугга дүшкен, корольдуң далай чадаг шериниң анаа дайынчызының хөрээнин талазы-биле истелге үезинде өчүктерден ап көөрге, «Храбрый» деп орус буксир дузаламчы көргүзеринге бодунуң кылып шыдаар хемчеглерин ап чорутпаан дээр бодал тургустунуп кээп болур турган. Аңаа ол таварылганы көрген кижилериниң өчүктери удурланып турар-дыр».

(СЭТА).

Венуа фрашонну Кара-бажындан хостааны

ПАРИЖ. Франс Пресс агентилелиниң медээлээни болза, Франциянның күш-ажылдың бүгү-ниити конфедерациязының туттуруп хоругдатырган чингине секретары Венуа Фрашонну түр хостаар дугайында шиитпирни Парижтиң апелляционнуг судунуң истелге палатазы ноябрь 26-да үндүрген. Ол шиитпирде айтып турары болза, «ёзулуг шыннык илередирде» Франшонну карабажыыга тудары чугула эвес.

(СЭТА).

Мосаддыкты судтап турары

ТЕГЕРАН. Ноябрь 22-де болгаш 23-те Мосаддыктың болгаш иран армияның кол штабының начальниги турган генерал Рияхиниң хөрээниң талазы-биле суд чорудулгазынга шеригниң кол прокурору Азмуде буруудадыр чугааны кылбышаан турган.

Ноябрь 23-те болган хуралга Мосаддык сөс ап чүве чугаалаарын суд даргазындан дилеп алгаш, прокурор мени өлүрүп кагзын дээш, «бурганга бүзүревес» деп буруудадып турар-дыр деп медеглээн.

Моон соңгаар шажын айтырыглаының талазы-биле чүве чугаалаазын суд даргазы прокурорга саналдаан.

(СЭТА).

Харыысалгалыг редакторнуң оралакчызы М. Н. ЛЮНДУП.

ЭШТЕР КОЛХОЗЧУЛАР, МЕХАНИЗАТОРЛАР, КӨДЭЭ АНЫЯКТАР!

Совет парлалга—солуннар, журналдар болгаш номнар—силернин амыдыралынарга эн эки өнүк болгаш сүмелекчи болур.

Амгы үеде бистин о́ласта 1954 чылда моон адаанда солуннарнын болгаш журналдарнын чагыдылгазы чоруп турар:

„Агротехсоветы колхозам“—(Колхозтарга агротехниктиг сүмелер).

„Сельское хозяйство“—(Көдээ ажыл-агый).

„Животноводство“ — (Мал ажылы).

„Земледелие“—(Чер ажылы).

„Картотека сельсо“

Сериялар: „Колхозное земледелие“ — (Колхозчу чер ажылы).

„Колхозное живодноводство“ — (Колхозчу мал ажылы).

„Ремонт“—(Септелге).

„Тракторист и комбайнёр“.

„Колхозное производство“—(Колхоз бүдүрүлгези).

„Коневодство“—(Чылгы мал ажылы).

„Машино-тракторная станция“.

„Пчеловодство“—(Ары ажылы).

„Сельский строитель“—(Көдээ тудугжу).

„Достижение науки и передового опыта в сельском хозяйстве“— Эртемнин болгаш көдээ ажылы-агыйда мурнакчы дуржулганын чедиишкиннери).

„Лесное хозяйство“—(Ыяш ажылы-агыйы).

„Почвоведение“—(Хөрзүн сайзырадылазы).

„Всесоюзная сельскохозяйственная выставка“—Бүгү-эвилелдин көдээ ажыл-агый делгелгези).

Бижидилгени почтаның бүгү салбырлары, почтальоннар, а ол ышкаш колхозтарда, совхозтарда болгаш МТС-терде хөй-ниитиниң төлээлери хүлээп ап турар.

Чагыдылганы узун хуусалыг кылдыр бижидицер!

„СОЮЗПЕЧАТЬ“

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл, Щетинкин кудумчузу, бажың 7. ТЕЛЕФОННАРЫ: Харыысалгалыг редакторнуң 3—62, харыысалгалыг редакторнуң оралакчызының, партийжи амыдырал, культура болгаш амыдырал кылдыстериниң—3—88. харыысалгалыг секретарының 3—68, пропаганда болгаш агитация, көдээ ажыл-агый, үлетпүр болгаш транспорт, чагаа кылдыстериниң 4—98, иштики информация, бухгалтериянның—3—65.

ТС02660. Культура эргелелинин типографиязы